

DOMOVINA

Oglasi:

Na 1 mm x 60 inseratnega stolpiča mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica 6.
Uredništvo „Domovine“, Ključičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno 3 K, četrletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K.

Občinske volitve v večjih mestih.

Pretekli torek, 26. t. m. so bile občinske volitve v štirih slovenskih večjih mestih: Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptujju in one so pokazale prvič nazadovanje klerikalcev in napredovanje delavskih strank.

Ljubljanski občinski svet ima 48 članov in od vseh šestih strank, ki so stopile v volilno borbo, so izšli iz boja kot najmočnejša stranka demokrati, ki dobijo 18 sedežev. Klerikalci so daleč za njimi, ker izvoljeno je klerikalcev samo deset, za njimi pa pridejo narodni socialisti z osmimi sedeži. Delavstvo se je razdelilo na dve stranki: socialistično in komunistično (mnogo jih je glasovalo za narodne socialiste) in so dobili komunisti šest, socialisti pa pet sedežev, medtem ko so en sedež dobili samostojni kmetje.

Tudi v Celju so izšli iz boja kot najmočnejša stranka demokrati, ki so od 32 sedežev dobili 12, za njimi pridejo socialisti z desetimi sedeži, potem narodni socialisti s šestimi sedeži in končno klerikalci s samo štirimi sedeži!

V Ptujju so najmočnejši socialni demokrati, ki so od 24 sedežev dobili enajst, za njimi pridejo demokrati s sedmimi sedeži in končno klerikalci, združeni z narodnimi socialisti s šestimi sedeži.

V Mariboru so dobili od 32 sedežev narodni socialisti devet, demokrati sedem, klerikalci sedem, socialisti trinajst in komunisti pet sedežev.

Treba omeniti, da je bila volilna borba prav ostra in da so šle proti demokratom složno v boj vse druge stranke. Navzlic temu so izšli iz boja demokrati kot najmočnejša stranka v Ljubljani in v Celju, prav častno so pa izšli iz boja tudi v Mariboru in Ptujju. Najslabši so izšli iz boja klerikalci, ki so si mogli izvojevati v Ljubljani samo deset, v Mariboru pa samo pet sedežev, navzlic številni duhovščini v teh dveh škofijskih mestih, v Celju so dobili samo štiri, v Ptujju pa skupno z narodnimi socialisti samo šest sedežev.

Kdo dobi sedaj upravo naših večjih mest v svoje roke? Večine nima nobena stranka v nobenem mestu. V Mariboru bodo zato najbrže nastopali demokrati, narodni socialisti in klerikalci skupno, da čuvajo slovenski značaj mesta proti nemškutarskim komunistom in socialistom. Enako skupno nastopanje bi bilo priporočati tudi v Celju in v Ptujju, ker v vseh teh mestih je socialna demokracija nemškutarska in slovenski značaj teh mest se bo mogel varovati samo, ako vse slovenske stranke nastopajo kot enota.

Drugače je v Ljubljani, kjer bi se demokrati lahko združili z eno ali drugo stranko in vodili občinsko upravo. Ampak zdi se, da se demokrati z ozirom na to, da so se proti njim združili vsi njihovi nasprotniki, ne bodo hoteli zvezati z nikomur, druge stranke pa, ki so se združile v borbi proti demokratom, nikdar ne bodo mogle skupno nastopati. Demokrati so upravljali ljubljansko občino skozi polnih štirideset let in njihova uprava je bila vedno poštena, nobene niti najmanjše nepoštenosti se demokratom ne more očitati. Stranka s tako preteklostjo bo imela lahko stališče, tudi ako stopi o opozicijo.

In tudi ako bi se demokratska stranka v občinskem svetu ljubljanskem združila s katerosibodi nasprotno stranko v syrho mirnega skupnega dela, ona se gotovo ne bo združila niti s klerikalci, niti s komunisti, ker z nobeno od teh dveh strank ne more biti nobenega kompromisa.

Klerikalizem mora biti strt, njemu velja neizprosno boj do končne zmage in kakor je on doživel v večjih slovenskih mestih težak poraz, tako je pričakovati, da z njim obračunajo tudi naše kmetske občine in se enkrat rešijo farovski komande, od katere so imele vedno le veliko škodo, nikdar pa koristi. Solnce klerikalizma zahaja — kmalu bo zašlo za vselej! Od 144 mandatov v občinskih svetih slovenskih večjih mest so dobili klerikalci samo 21 in to pove dosti!

Pogajanja z Italijo.

Italija je naša sosedka, in čisto naravno je, da zahteva njena in naša korist, da se medsebojni sosedski odnosi čimprej uredijo. Ko smo se že — četudi samo za silo — sporazumeli tudi v drugih, posebno gospodarskih vprašanjih in še pri sklepanju rapallske pogodbe se je dogovorilo, da se sklene tudi trgovska pogodba med obema sosednjima državama.

Trgovska pogodba je potrebna nam in tudi Italiji. Razlika je samo v tem, da je taka pogodba Italiji bolj potrebna kot nam. Mi imamo za naše pridelke in izdelke dovolj kupcev

po celem svetu in tudi one industrijske izdelke, ki jih moramo uvažati iz inozemstva, dobimo lahko povsod in nismo čisto nič navezani na Italijo.

Drugačna je stvar glede Italije, ki je na nas veliko bolj navezana kot mi na njo. Ona pred vsem ne pridela dovolj živil, posebno žita in mora kupovati najvažnejše živilo, moko, v inozemstvu. Moka se pa ne dobi povsod, v Evropi je malo držav, kjer bi se pridelalo toliko žita, da bi se ga moglo prodajati v inozemstvo, dosti je pa takih držav, kot je Italija, ki morajo žito kupovati zunaj. Take države zalaga z žitom naša država,

Rumunija in še nekatere poljedelske države, drugo pa pride iz Amerike, Avstralije itd.

Italija dobija sedaj žito po večini iz Amerike, ampak dolgo ona ne bo mogla kupovati žita v Ameriki iz več vzrokov: Prvič je Amerika predalet in stane že prevoz žita preko oceana malo preveč in je tudi ameriško žito prav drago, ako se ga plačuje — z italijanskimi lirami. Drugače kot z lirami pa Italija ne more plačevati žita, ker njenih industrijskih izdelkov Amerikanci ne rabijo, teh imajo sami še preveč in posledica vsega tega je, da mora Italija kupovati v Ameriki žito po tako visokih cenah, da jih doma ne more svojemu prebivalstvu prodajati po enakih, temveč samo po veliko nižjih cenah, ki jih ljudstvo premore.

Seveda so posledice takega gospodarstva nad vse slabe. Cele milijarde mora italijanska vlada doplačevati za žito, in živila so še vedno predraga italijansko ljudstvo trpi lakoto in — upori in nemiri so na dnevnem redu.

Te razmere bi se mogle zboljšati samo tako, da bi stopila Italija z našo državo v redne trgovske odnose, ker bi dobila pri nas že radi bližine cenejša živila, ki jih ne bi morala plačevati naravnost z denarjem, temveč s svojimi drugimi pridelki in izdelki svoje industrije. Italijani vse to sami prav dobro uvidevajo in zato je italijanska vlada že poslala v Beograd svoje zastopnike z nalogo, da sklenejo z našo državo trgovsko pogodbo.

Ampak Italijani so se pri tem vračunali in zmotili. Oni so mislili, da ja ta trgovska pogodba nam ravnotako potrebna kot njim, ali pa še bolj in da bomo ugodili vsem njihovim zahtevam, tako, da bi oni imeli od pogodbe samo koristi, mi pa škodo. Ta račun je bil pa napravljen brez krčmarja, ker zastopniki naše vlade so kratkomalo odklonili pogajanja na podlagi italijanskih zahtev in italijanski zastopniki so odpotovali nazaj v Rim — po nova navodila!

Mi se z Italijani sploh ne moremo pogajati o trgovski pogodbi, dokler oni ne zapustijo tudi zadnjega koščka naše zemlje, ki nam po rapallski pogodbi pripada! Italijani še vedno držijo v svojih rokah ozemlje okoli Reke in velik kos ozemlja v Dalmaciji. To ozemlje, ki pripada nam, morajo Italijani najprej zapustiti, ako hočejo skleniti z nami trgovsko pogodbo.

Razun tega Italijani one Jugoslovane, ki so po rapallski pogodbi pripadli Italiji in ki jih je več kot pol milijona, nečloveško preganjajo in zatirajo. To mora prenehati in dokler naši zaslužnjeni bratje ne bodo živeli v Italiji vseh človeških in narodnostnih pravic, naša država z Italijo ne bo sklepala nobene trgovske pogodbe, to se je italijanskim zastopnikom v Beogradu jasno povedalo.

Italija tudi zahteva, da bi se smeli njeni trgovci in agenti nemoteno in

svobodno gibati po naši državi in sklepati kupčije. V to mi ne moremo in nočemo privoliti, dokler naši rojaki v Italiji niso življenja varni pred italijanskimi fašisti.

Dalje zahtevajo Italijani svobodo ribištva za sebe ob naši morski obali in svobodo prometa njihovih parnikov med našimi pristanišči. Niti v eno niti v drugo mi nikdar ne bomo privolili, ker ob naši morski obali je dovolj naših ribičev, ki morajo tudi živeti in mi ne moremo skrbeti za italijanske ribiče, ko imamo toliko naših ribičev, ki živijo samo in izključno od ribištva. Tudi ne moremo dovoliti, da bi laški parniki vzdrževali promet med našimi pristanišči, ker imamo za to naše parnike in ker hočemo, da ostane zaslužek od tega prometa pri nas, ne pa da ga nosijo Italijani — v Italijo!

Sploh so zahteve italijanske vlade naravnost nesramne in italijanska vlada bo morala vse te svoje zahteve močno zmanjšati, ako bo hotela priti do trgovske pogodbe z našo državo. Mi Italije ne potrebujemo tako zelo, kot ona nas. Naše poljedelske pridelke izvažamo lahko v Avstrijo, Češkoslovaško, Nemčijo itd., odkoder dobimo tudi industrijske izdelke. Italija pa brez nas ne bo mogla izhajati, ona bo morala skleniti z našo državo trgovsko pogodbo in sicer na taki podlagi, da bomo imeli od nje koristi v enaki meri kot ona, tudi mi.

Samo in edino na tej podlagi se bomo mi z Italijo pogajali in pod pogojem, da ona zapusti tudi zadnji košček nam priznanega ozemlja ter potem, ko ustvari Italija pogoje, da morejo naši bratje, ki se nahajajo v njenih mejah, nemoteno živeti, napredovati in razvijati se.

Jugoslavija se je od takrat, ko je sklepala rapallsko pogodbo, močno okrepla, Italija pa oslabela. Mi danes lahko govorimo z Italijo drugače, samozavestnejše in odločnejše, kot smo mogli govoriti takrat. Jugoslavija se dalje utrjuje in krepi, Italija se pa vedno bolj rahlja in v tem znamenju se bodo vršila med našo državo in Italijo v bodoče vsa pogajanja. Naša država dobi kmalu svoje temelje, ustavo in s tem prve pogoje za uspešen napredek svojega gospodarstva in s tem pa povečanje svoje politične veljave. Italijanski upi, da bodo naši klerikalci, Radičevci in podobni razbili državo, so šli po vodi, pač pa ogrožajo njihovo državo fašisti. Italija je preslaba, da bi mogla na nas v vprašanju trgovske pogodbe izvajati nad našo državo kakršensibodi pritisk in zato se ne bojimo čisto nič, da bi pri pogajanjih za trgovsko pogodbo doživeli nov — Rapallo.

Razširjajte Domovino!

Kaj bo z Avstrijo?

Avstrija se nikakor ne more postaviti na noge, pa največ zato ne, ker se ne mara čisto nič sama potruditi, temveč živi vse tjavendan in čaka pomoči — od zunaj.

Deloma je to razumljivo. Avstrijski Nemci so živeli do poloma od cele države. Oni so trgovali po celi državi, delali so tovarne in prodajali izdelke po celi veliki državi in za denar, ki so ga s tem zaslužili, so kupovali živila v onih delih države, kjer se je živil proizvajalo v zadostni množini, da se jih je moglo prodajati tudi v velika nemška mesta.

Polom je vse to obrnil. Avstrija je postala prav majčkna država z velikim Dunajem kot glavnim mestom. Prebivalcev je v tej državi nekaj čez šest milijonov in več kot polovica je mestnega prebivalstva, kmetov ni niti polovica in rodovitne zemlje je tudi malo, ker Avstrija, kar je je ostalo, je največ hribovita dežela, rodovitnih dolin je pa prav malo.

Taka država bi se mogla postaviti na noge samo, ako bi njeni prebivalci bili prav nenavadno pridni, delavni in nad vse skromni. Taki pa avstrijski Nemci niso in nočejo biti. Nasprotno, ti avstrijski Nemci, ki so se smatrali skozi stoletja za gospode, hočejo biti tudi sedaj gospodje in beračijo po celem svetu, da bi se jim pomagalo, da bi še dalje ostali — gospodje.

Druge države imajo pa svoje skrbi, svoje križe in težave in jim niti na misel ne pride, da bi vzdrževale Avstrijo. Posebno Francozi bi prav radi videli, da bi Avstrija ostala samostojna, da se ne bi združila z Nemčijo in zato bi jo še radi podpirali, ali tudi oni pravijo, da si naj Avstrija najprej sama pomaga, naj se malo potruji in drugi jo bodo potem še podprli.

Združitev z Nemčijo, s tem Avstriji vedno žugajo, ker mislijo, da bodo na ta način ustrahovali antanto, posebno Francijo, da jih bo bolj izdatno podpirala in jim omogočila brezskrbno življenje. Po mirovni pogodbi se sicer Avstrija ne sme združiti z Nemčijo, ampak Avstriji hočejo to doseči po ovinkih, ko že uvidevajo, da od miloščin ne bodo mogli vedno živeti. Zato so sklenili, da posamezne avstrijske dežele ena za drugo, vsaka za sebe, izvršijo ljudsko glasovanje in preteklo nedeljo je bilo tako glasovanje na Tirolskem, kjer je ogromna večina ljudstva glasovala za združitev z Nemčijo, proti združitvi pa samo neznatna manjšina.

Kmalu se bo glasovalo tudi v drugih deželah, na Solnograškem, Štajerskem, Koroškem in končno tudi na Zgornjem in Spodnjem Avstrijskem. Ker se bo povsod gotovo ogromna večina ljudstva izjavila za združenje z Nemčijo, se bodo potem avstrijski Nemci in tudi Nemci iz Nemčije sklicevali na ta izid ljudskega glasovanja in zahtevali bodo spremembo mirovne pogodbe v tem smislu, da se dovoli združitev Avstrije z Nemčijo.

Po našem mnenju bo do te združitve prej ali slej tudi prišlo, ker Avstrija nikdar ne bo mogla izhajati sama za sebe in po sebi, druge države jo pa tudi ne bodo mogle za vse večne čase podpirati in vzdrževati. Mislimo tudi, da je ta združitev čisto naravna in pravična, ker ako so vsi drugi narodi združeni v svojih narodnih državah, ne vemo, zakaj bi se to branilo nemškemu narodu?

Ampak, ako se bo hotelo tudi v nemškem vprašanju spoštovati narodnostno načelo, potem naj se le združi z Nemčijo nemška Avstrija, ne pa oni stotisoči Slovencev na Koroškem in Štajerskem. Teh Slovencev Avstrija ne bo smela vzeti sabo v okrilje Nemčije, ti Slovenci spadajo v Jugoslavijo in oni bodo tudi osvobodjeni oni trenotek, ko se Nemška Avstrija združi z Nemčijo!

Dopisi.

Trata v Poljanski dolini. Prišel je čas, ko se ima odločiti, ali bodo našo občino še nadalje vodili možje, ki nimajo zaznamovati niti enega čina, koji naj bi bil v prid občini, vključ temu, da so imeli občino dolgih 13 let trdno v posesti. No, navsezadnje to ni nič čudno, če pomislimo, da dosežanji občinski odbor politično pripada stranki, katere geslo je: skrbeti le za svoje podreptike in koritarje. Od takih mož, kojim je dobrobit in napredek občine deveta briga, pač ni pričakovati, da bi delovali v korist občine. Zato je pa naša občina v vsakem oziru skrajno zanemarjena. — Odveč bi bilo zopet naštevati vse nerednosti, malomarnosti in škodo, katero so gotovi klerikalni občinski odborniki prizadjali občini, ker to je vsem Tratarcem tak znano. Samo toliko še enkrat opozarjamo pred vsem tratarske volilce, da si pokličejo v spomin oni medvojni čas, ko je obstojala občinska aprovizacija, rekvizicija živine, — ko se je občinska blagajna praznila s tem, da se je občinski denar tja v en dan podpisoval za avstrijska vojna posojila, s čemur se je vojna podaljševala; nadalje, ko se je zlasti potom klerikalnih veljakov na vso moč agitiralo za avstrijska vojna posojila itd. — Spomniti se je treba tudi, kako

se je naš župnik iz vere naravnost norčeval s tem, daje z vso vnetost molil tudi za zmago Turkov, največjih sovražnikov naše vere. Zato pa Tratarci, kadar pride župnik k vam agitirat, oziroma lagat, da je vera v nevarnosti, ga odslovite z opazko, da vera sedaj ni popolnoma nič v nevarnosti, pač pa je bila takrat, ko se je on iz nje norčeval, namreč med vojno. Toraj Tratarci, ako vam je na tem, da se občinsko gospodarstvo pri nas izboljša v tem zmyslu, da bo občina napredovala, ne pa nazadovala, tedaj volite na dan volitev le napredne može, katere izkazuje kandidatna lista Jugoslovanske demokratske stranke za občino Trata. Zatorej tratarski volilci, osebnosti na stran, zavedajte se, da sedaj je napočil čas, da pokažemo Šusteršičjancem, da jim je pri naš ura minula in da ne pustimo več, da bi našo občino vodili še nadalje ti brezsrčni pristaši Šusteršičeve stranke. Zato vsak zaveden volilec spusti dne 4. maja t. l. volilno kroglico v skrinjico, katero bo čuval naš Jelovčan, posestnik in trgovec v Gorenji vasi! Naj vsak naš pristaš stori svojo dolžnost in pride na volišče. Nobeden, kateremu je mar dobrobit občine, naj ne ostane doma! Dajmo enkrat za vselej slovo klerikalnim sebičnejem! Vsi v boj za kandidatne Jugoslovanske demokratske stranke in s tem v boj za napredek občine!!

Žužemberka. Pri nas smo vendarle dobili zadoščenje, da se je vlada končno zganila in odstavila denuncijanta in propalico Vehovca od županstva. Vsi, brez razlike političnega prepričanja, so s tem zadovoljni, samo farovška gospoda, ki ima dosti časa in je menda v prvi vrsti zato plačana, da se z vsemi silami peha za tega človeka, o katerem so sodišča izrekla, da je manj vreden, kot drugi ljudje in da je propal človek. Vključ temu, da je prava sramota za vsako občino, če bi ji županov tako strašno ožigosan človek, je naša duhovščina in z njo naša katoliška «ljudska stranka» brez sleherne pičice sramu imela drznost, da je postavila v kandidatno listo na eno najsigurnejših mest to propalico. Svet se bo prašal, kako je to mogoče in kako morejo računati ti ljudje na glasove volilcev? Zato so se poslužili sledečega volilnega manevra: Za žužemberko faro so postavili listo: «Slovenska ljudska stranka», na kateri se blestita imeni dveh sodnih žigosancev, Vehovca in Gnidovca. To listo bodo volili avstrijakantje in vsi sovražniki naše države. Ker je Žužemberk prava zalega teh mrčes, bodo vlovili precej glasov na nje po njih računih seveda. Šmihelski fajmošter je pa za svojo faro zbiral podpise na posebno listo: «Ljudska stranka v Šmihelu» pod pretvezo, da Vehovca ne sme biti zraven in da

bodo Šmihelci dobili svojega župana doma. Mož očitno kaže talent, kakor jih je razvijal na Primorskem, da ga je zato kraška burja zanesla tusem. O njem bomo še govorili! Prav tako so postopali za Hinjsko faro, koder tudi o Vehovcu nočejo ničesar slišati. Vendar pa bodo vse te tri skrinjice postavljene na obeh voliščih in računajo pri tem, da bodo z lažnjivo agitacijo in varanjem volilcev dobili tudi dosti Šmihelskih in Hinjskih glasov, ki bodo tako pomagali Vehovcu zopet na županski stolec. Tako vsaj računajo! Hinjčani in Šmihelci! Tako vas vlečejo za nos Vehovec in njegova banda. Pa ne bo nič iz te moke, ker ima Vehovec take stvari na sebi, ki jih svet niti še slišal ni, in ki bodo onemogočile njegovo restavracijo. Vehovec vam je spravil iz vseh treh ubožnih blagajn vaše premoženje v vojna posojila. Istotako je vrgel tja denar za nadaljšanje vojne, ki se je nabral za zgradbo šole v Žvirčah. Celo denar je najel pri Deželni banki, da je za občino podpisoval vojno posojilo, katero bode te vi morali nazaj plačevati. Zraven se je za vojna posojila napejal dekan Gnidovec, ki tudi zopet kandidira v občinski zastop. Sedaj je občinska blagajna prazna in se dela dolg na dolg. Račune so pustili gerentstvu v neredu, akti so ležali nerešeni mesec in mesec in sedaj rinejo ti ljudje zopet nazaj k občinskemu kritu. Da bi pa ljudje preveč ne razmišljevali, izpregovoril dekan Gnidovec iz prižnice v cerkvi božjo besedo: «Občinski odbor je vlada razpustila in prišli smo ob našega župana skoro gotovo, ker volilnemu odboru naprednih kmetov nisem vsled pomanjkanja časa mogel nekoč izdati rojstno potrdilo za nekega njihov volilca in sem bil zato obsojen na štiri dni zapora.» Ko je izustil to zavedno laž katoliški ta svečenik, je klonil svojo glavo, poklekivši proti altarju in ni se nič sramoval darovati sveto daritev. Volilci, dajte pomesti proč s takimi komendijanti pri bližnjih občinskih volitvah!

Iz Poljan nad Školjo Loko. Pri nas se je pričelo živahnejše življenje. V nedeljo, na Jurjevo, je napravilo naše «Kmetско bralno društvo» veselico na Volči, kot nekako Jurjevanje, ker ima soseska Volča sv. Jurja za patrona. Veselica, vprizorjena v kolozcu in na prostoru našega g. župana Demšarja z dvema šaljivima igrarima in plesom, se je obnesla nad vse pričakovanje. Priznati se mora, da so se igralci popolnoma živeli in vglobili v igro ter rešili nad vse častno z najboljšim uspehom. Bodi jim tu izrečeno javno priznanje in zahvala. Priznanje in zahvalo izrekamo tudi tu še enkrat našemu županu Demšarju za vso obilo naklonjenost v vsakem oziru. Veselica je bila izvan-

LISTEK.

MANICA:

Snubač Luka.

Bum, bum, bum!

«Žefa, zbudi se no, zbudi! Saj menda ne ležiš na obeh ušesih. Prišel sem od daleč in mudi se mi.»

In vnovič je zaropotalo steklo na oknu, ob enem pa se je začel ne preveč prijazen glas iz stanice:

«Boš dal mir, zijalo zijalasto! Še okno mi boš ubil. Poberi se, odkoder si prišel, šleva pijana!»

«Žefa, ne bodi vendar kakor osa! Če sem pijan, sem kvečjem od vode, ker druge pijače danes še nisem imel v ustih. Nisem nikak slepomišnik, nego sem prišel po pošteni poti.»

«No, pota so vsa poštena. Če pa so pošteni tudi tisti, ki po njih hođijo, to je vprašanje.»

Glej jo, Žefo! Če je pa ta zrastle na tvojem zelniku, potem pa moram reči, da zabita ravno nisi. Pa čemu

mlatiti prazno slamo. Veš, jaz sem Luka Kovarjev, doma iz Zabrezja. Imam malo, pa čedno bajtico, tri njive in en gozd. V hlevu, ki je bil lansko leto popravljen, imam dve kravici in enega volička. V svinjaku pa krulita dva prešička. Enega bom zaklal, drugega pa prodal. Za silo imam vsega, manjka mi le še gospodinje. Pa sem rekel, Žefa bo prava, ponjo pojdem. Sedaj pa če ti je prav, pa lahko napravimo svatbo.»

«Mar misliš, da sem rojena za plotom, da ti bom verjela. Z menoj ne boš noreev bril, zijalo!»

«Ha Žefa, norec bril, praviš. Ne, radi tega res ni, da bi hodil tako daleč. Sicer pa tudi nisem več v tistih letih, da bi se mi poljubilo kaj takega. Jaz mislim zares, ti pa povej kakor misliš!»

«Kako naj povem, ko te niti ne poznam.»

«E, kaj tisto! Saj je dovolj, da poznam jaz tebe. Če naredimo, me že še spoznaš, če pa ne, je pa itak vsejedno.»

«No, pa pridi enkrat podnevi in vprašaj očeta!»

«Dobro. Prišel bom. Da le ti nimaš nič zoper to, vse drugo se bo naredilo samo po sebi. Pa lahko noč!»

Po teh besedah je «zijalo» izginilo od okna. Žefa je poslušala, če bo kaj zavriskal tam na oglu. Pa ni nič. Uh, tak snubač, ki še čmrkniti ne upa v drugi vasi!

Drugi dan je bil blizu Zabrezja živinski semenj in tja je šel tudi Žefkin oče. Na večer je prišel nekoliko «okrogel» domov.

«Žefa», je klical hčeri že od daleč, «čakaj no, da ti povem! Ampak današnji dan ni kar si bodi. Omožili te bomo, to je kakor amen v oče-našu. Ugani kdo je vprašal zate! Eh, kako bi uganila. Raje kar povem. Kovarjev Luka iz Zabrezja se bo ženil in tebe hoče imeti. Ravno tebe, sedaj veš!»

Žefa se je pomuzala:

«Kovarjev Luka, pravite? I da bi vsaj poznala tisto zijalo.»

«To nič nede, Žefa. Dovolj je, če ti povem, da ima lepo kajzico in vse kar še spada zraven. Saj on je sam nameraval priti do nas. Pa sva se slučajno našla na semnju, no, čemu bi potem po nepotrebnem tratil čas in hodil okoli, ko ima dela čez glavo. Sicer ga boš pa itak videla prihodnji četrtek, ko gremo k notarju.»

Pri tem je ostalo. Žefa je spoznala svojega ženina res šele pri notarju. Opazovala ga je na skrivaj in tudi napravila svojo sodbo o njem. Zdel se ji je precej okoren, levo nogo je imel malce krivo in svojo «cvetočo dobo» je imel tudi že srečno za seboj. Pa kaj to! Tako hoče oče in bajtica je bajtica.

Par tednov pozneje pa so na Kovarjevem domu poskakovali, da je bilo veselje. Nevesta Žefa je sprva le gledala na rajajoče svate, slednjič je pa tudi ona zgrabila svoje «zijalo» ter se zayrtila z njim po zaprašeni sobi.

redno dobro in mnogobrojno obiskana, pred vsem iz ondrotnih in javorskih krajev, vkljub temu, da je dopolodne naš župnik zabičeval pri službi božji na Volči, da je vsak pogubljen, ki se udeleži veselice. Njegove besede, kakor že veliko, so padle na nerodovitna tla, ali če prav vzamemo, na prav rodovitna za nas. Naš župnik bi veliko bolje napravil za sebe, za cerkev in vero, ko bi pustil vse to lepo pri miru in se ne vtikal v posvetne zadeve. Se zna enkrat še britko kesati, če ne on, pa višja cerkvena oblast, ki mu tega ne prepove. Ne pišemo tu toliko, mogoče v kako obrambo, saj vemo, da ga ne poboljšamo, kajti on je popolnoma pokojnega dr. Lampeta zakrknjenec in zagrizenec. Ker mu v cerkvi ne moremo in ne smemo ugovarjati, tedaj moramo tu povedati svoje mnenje. Mislimo, da ni med našimi in vašimi prireditvami, kar se prireditve tiče, nobene razlike. Povsod ima taka prireditve posveten namen. Povsod se lahko pripeti kaka nerodnost, posebno ponoči. In v pozno noč se vrše tudi vaše prireditve vaših Orlov in Orlic. Ne morete jamčiti ne vi, ne mi, da bi se ne pripetila kaka nerodnost, kar mi najstrožje obsojamo. Zaradi vaših orličnih prireditve bi ne bilo treba prenašati božje službe na poznejši ali prejšnji čas, ali celo v cerkvi vabiti s tem na udeležbo. Mi smo proti temu, ker cerkev naj bo cerkev, druge stvari pa naj bodo zopet za sé. Bolj se cerkev res ne more spreminjati v navadno posvetno napravo kot ravno s takim pristranskim postopanjem. Ni čuda, če se ljudje vedno bolj odtegujejo cerkvi, čemur pa nismo mi krivi, ne naše prireditve, ali «Domovina», ki baje igra pri spovedi jako važno vlogo pri odvezi. Držite se pravilno tega, pa zna biti marsikaj drugače. Da bi nas ugnal kak mladi, neizkušeni, fanatični župnik, se pa daleč moti. Baje vodi seznam onih, ki se ogibljejo cerkvi. Prav, mi sicer nobenega ne silimo, ne odvrčamo; odrasel, polnoleten človek naj o tem sam razsodi in bodi sam svoj gospodar. Povemo pa, če bo naš župnik hodil tak pota glede uporabe cerkve napram nam in v svoje strankarske namene, se bo število teh le večalo in ne manjšalo. Zna se zgoditi in priti tako daleč, da bo počilo, da jih ne bo treba niti več v seznamu imeti. Upamo in smo prepričani da odslej ne bo več tudi pobiral bire in takega pri svojih političnih nasprotnikih, kmetih, ker to je le doslednost njegovega prigovarjanja, ne imeti nikakega stika s političnimi nasprotniki. Primerni taki govori, posebno v cerkvi, niso in naj bodo potem že bolj ali manj jasni. Ljudje jih že razumejo in se tudi zgražajo nad njimi. In to stari, verni, pobožni ljudje. Imamo važnejše stvari, katere bo treba rešiti in to ravno pri cerkvi. Teh bi se lotil s tako vnemo in dobil bi oporo tudi pri nas. Nazadnje še povemo, da se vrše občinske volitve v petek dne 6. maja. Tedaj vsi naši na volišče. Imeli bomo le dve skirnjice. *Prva je naša, oziroma SKS.*

Iz Dobrnica nam pišejo: Cesta iz Žužemberka do Trebanjske meje je v takem stanju, da je vsak težji promet nemogoč. Grmovje se je v cesto zaraslo, da se kmalu ne bo več sem pa tje cesta poznala. Pa tudi po ostalih cestah, Žužemberškega okraja, koder vozimo, ni nič boljše. Zlasti proti Dvoru so vse cestne ograje v grapah in jarkih. Ljudje odnašajo odpadle trame in les brez kontrole. Vozniki pa so z živino vred v nevarnosti, posebno ker je strmih klancov in bregov veliko. Kadar se cestno nadzorstvo pripelje, je pa vse v redu. Gospod glavar se vozi po teh cestah, pa ne vidi nič, je vse dobro, ker se boji, da bi mu propali Vehovec odpovedal prijateljstvo. Opozarjamo na veliko privlačno silo Vehovec rib, vlado pa na stanje cest, da se zgane. To so vendar razmere, ki se jih mora imenovati turške. Tudi orožništvo bi se lahko nekoliko pobrigalo, saj spada to vendar tudi v njega delokrog. Dokler ni Vehovec

«cestoval», so bile ceste v najlepšem redu, pa so z zvižajo odpravili g. Vadata, in danes so ceste zadeva korita, in nič več javna zadeva. Pri nas je SLS. postavila tudi svojo listo. Imamo priče, da se nahajajo na nji potvorjeni podpisi. Vodja te akcije «kralj žganja» naš župnik in jezuitski kaplan Hafner. Katoliška morala!

Sv. Jakob v Slov. gor. «Straža» št. 43 z dne 20. t. m. in «Slov. gosp.» št. 16 z dne 21. t. m. sta se ž njima prirojenim načinom ostudnega obrekovanja obregnila ob naju. Zdi se nama prenižkotno, da bi se spuščali v polemiko s takimi neznatnimi lističema, katera slonita baje na krščanskih načelih in iz katerih se tako jasno zrcali ljubezen do bližnjega. — Hočeva, da zve javnost nekaj podatkov iz našega kraja. Pri nas kraljuje g. kaplan Erhartič, mož, kateri na vse pretege dela za SLS., najbrže se mu kaplanski stan ne dopade več in bi rad tudi on sedel v konstituenti. To ni še vse tako hudo, ampak ta božji namestnik sovraži vse, kar je napredno. Pri svojih agitacijah se najrajše poslužuje lece, na kateri razbiva, da je veselje; svoje pridige navadno končuje z vabilom za pristop k «Orlu». Izrazil se je celo, da on ne bo nikdar dopustil, da bi Sokol uspel pri Sv. Jakobu, kajti sleherni občan mora biti učlanjen pri «Orlu». — G. kaplan! Seveda midva sva Vam trn v peti. Z ustanovitvijo «Sokola» smo Vam pokazali, da hočemo živeti kakor žive svobodni ljudje v 20. stoletju, v svobodni, demokratični državi in ne, kakor so živeli ljudje v 15. stoletju, odvisni od raznih škofov, patrijarhov, opatov, grajščakov itd. Izvršujočih članov je 29 in ne kakor «Slov. gosp.» piše samo par omahljivcev, o tem so Vaši listi premalo informirani g. kaplan! Midva nimava vinske kleti, kakor Vi g. kaplan, da bi z vinom naše fante napajali in jih s tem navduševali za «Sokola». Vi z Vašimi fanti hočete izzvati prepir, a ne mir! Midva nisva še nikdar v šoli spregovorila niti besedice o Sokolu, ker smatramo šolo za kraj, kjer se mladina vzgaja, ne pa cepa v njihova srea politika. Vi ste se pa drznili ob priliki orlovskega tabora agitirati za Orla, tu ste pokazali, da tudi mlada, nedolžna srca naših malčkov, kateri so up naše mlade, ljubljene Jugoslavije, hočete, za dosega Vaših ciljev, jih zastrupiti s političnim strupom. Ali se ne sramujete takega početja? Ob začetku šolskega leta sva z učenci pela na koncu sv. maše našo himno. «Bože pravde». Zaka kaj ste se odstranili izpred oltarja? Ste to storili namenoma ali nehote? Vi ste se nekoč izrazili, da ne spada «Bože pravde» v cerkev, ker bi ljudstvo nič ne razumelo in bi jih s tem samo razkačilo. Bomo li na tak način vzbujali med narodom ljubezen do naših rešiteljev? Titulirali ste nas brezverce! Naju smatrate menda radi tega brezverce, ker Vam nisva podložna kakor kužka, se ne ravnava po Vaših navodilih in nisva Vaših nazorov? Vedite, da je minul oni čas, ko ste nas pošiljali na Goličavo! Pisali ste g. Tišlerju in prepovedali njegovim sinovom in njegovi hčerki, menda ne radi tega, ker so oni učlanjeni pri «Sokolu», prostor v zakristiji. Vedite, g. kaplan, da kot Primorec upam v veliko idejo sokolstva, ki si je postavil za cilj rešitev naših neosvobojenih bratov izpod tujih jarmov. Češki «Sokol» je svojo nalogo častno izvršil in prepričan sem, da bo tudi jugoslovanski «Sokol» storil svojo dolžnost, ko bo treba. In ravno radi tega bova vedno in povsod širila idejo Sokolstva in naš narod k ljubezni do naših rešiteljev. — Gg. okrog «Straže» in «Slov. gosp.» pa svetujeva, da si najdejo boljšega poročevalca, ker ta gotovo ne razume pojma «polnoštevilo», ako je poročal, da se je ustanovitev «Orla» vršila ob polnoštevilo udeležbi. Midva pa samo to približava, da kar je bilo v omenjenima člankoma je to samo laž. Pozivava dopisnika ako ima kaj časti v sebi, da stopi s polnim imenom na dan. Naj nama dokaže, da zamenjavava pouk, drugače ga smatramo za navadnega podlega lažnjivca. — Humar Franjo, Pahor Joško, učitelja pri Sv. Jakobu v Slov. gor.

Iz Št. Ruperta na Dolenjskem. Tudi našim gospodom v farovžu so sokolska društva trn v peti; sploh so ti gospodje nasprotniki vsega, kar ni pod njihovo komando. Naj se le združi par ljudi v bodisi katerikoli namen, v gospodarsko, kmetijsko, izobraževalno, telovadno, domoljubno ali v še tako nedolžno društvo, brž nastopijo gospodje duhovni proti njemu, ako oni nimajo vrhovne komande. Kaj poštenost, pravičnost, močatost, lepo družinsko življenje! Brezverec si, če se brezpogojno ne ravnaš po željah farovža in najsigre za stvari, ki nimajo z vero nobene zveze. Zvezo že najdejo ti gospodje in najsi jo z zavijanji privlečejo za lase. Od kraja tiho in prikrito pri hlapčevsko poslušnih privržencih, ki nimajo svojih misli — časa in prilik za to imajo obilo — potem pa vedno očitneje. In če še ne pomaga, tedaj se poslužujejo vernikom svetega kraja, prižnice. Pretečeno nedeljo si je fajmošter Peter Natlačen na prižnici privoščil Sokole. Med drugim je pravil, kako da so Sokoli na Gorenjskem zasramovali razpelo. Povod v to mu je najbrže dal «Slovenec», ki je menda tem gospodom evangelij. Naj bi rajše podučeval in dostojnosti učil svoje Marijine device, ki so nedeljo poprej med krščanskim naukom pod cerkveno lopo in na stopnicah na kor pijane kinkale, naposled pa tri teh devic v polni paradi s trakom krog vratu in Marijino svetinjico na prsih pri glavnih cerkvenih vratih «kozlale», da so se zgražali vsi, videči to ostudnost. Tu, tu pometajte, pred svojim in cerkvenim pragom! Umazanosti je dosti. In prižnica, ali je zato tu, da se na njej pripravlja tla za bodoče občinske volitve, da bi občani volili farovške privržence ali kakor jih primerno zovemo: kimovce. Pri 10. maši pa se je kaplan Hostnik spravil tudi nad Srbe, češ da niso naše vere. Seveda, naše osvoboditelje in krvne brate Srbe je treba osovražiti, namesto da bi se enokrvni bratje Slovenci, Hrvati in Srbi vzljubili. Vse, kar je v zvezi s farovžem, je proti našim bratom Srbom. Nismo še čuli s prižnice dobre besede o kralju Petru ali regentu Aleksandru ali o Srbih sploh, medtem ko se je poprej v nebesa povzdigovalo avstrijskega nam sovražnega, le Nemce in Madžare podpirajočega cesarja in hvalilo Nemce četudi mnogi niso naše vere. O saj bi tudi sedaj srčno radi se zavzemali za (četudi pijanega) Korlna, ko bi se le upali. Kaj ne, gospodje Šusteršičijanci? Ker je pa to prenevarno in škoda polnih trebuhov, je treba vzbuditi in netiti sovraštvo med nami, Srbi in Hrvati, saj če ne bomo edini, ne bomo močni in nas bodo lahko podjarmili Nemci, Madžari in Italijani. Kaj zato, če nas vladajo in se šopirijo tujci, nam vzamejo zadnjo kravico, prelivajo našo kri, samo da ne bomo svobodno združeni z brati Srbi in da ostanejo vajeti v farovških rokah.

Rodoljub.

Iz Mengša: Kakor turški derviši kričijo naši klerikalci in agitirajo za občinske volitve z obljubami raznih dobrot, ako bodo ž njimi volili. Tako hodijo agitirati v Topolje in ponujajo ljudem električno razsvetlavo, katere pa pod takimi občinskimi odborniki kakor se nahajajo na kandidatnih listah S.L.S. in neodvisne stranke ne bodo nikdar dobili. Za vzgled so jim lahko zadnje volitve, agitacija z inženjerjem za električno napeljavo v Topolje, kar je pa ostalo le obljuba. Ravno tako boše sedaj le obljuba. Zavedni Topoljci ne bodo šli na lim izkoriščevalcem občine, četudi je bodoči kavarnar M. S. predlagan za odbornika, ker kos ni

niti svoji zakonski polovici, ki je zelo ljubeznjiva, tem manj bo sposoben za občinske razmere, ki so veliko težje. Spomnite se na ceste koliko so Vam jih popravili za časa sedanjega gospodarstva, drugih stvari niti ne omenjamo. Glavna stvar je, da je Topoljemec gospod Bali elektriko obljubil, pa je vse dobro, ker ta mož je res čudak. Nad vse dober in ljubeznjiv, spoštovanja vreden, bogat postal skozi vojno, sploh srečen da je pred kratkim kupoval posestvo vredno čez poldrugi milijon kron. Kako bo mislil na nas, ako bi bil ta strokovnjak v bodočnosti naš župan, smo radovedni, ker on nasprotuje vsemu, kar ne trobi v njegov rog. To se je pokazalo pred kratkim v Ljubljani zaradi motorja v nekem uradu, njemu v veliko sramoto, ker naletel ni na osebo njegovih kopitov. Velik bojevnik za krščanske pravičnosti je Pintarjev Tone, ta zgaga ne da miru ljudem niti ponoči, ko že vsi spijo. Uredi naj si popred svoje ožje družinske razmere, potem naj se šele vtika v druge stvari. Za neodvisnega se šteje Jerken Lojze, a mi mu povemo, da je odvisen od farovža in kaplana, neodvisen je pa le zato, da bi jih čimveč pridobli za farovško stranko, a Vaš miš — maš smo takoj spoznali in ne boste nas vlovili na Vaše limance. Kar je Jerken Lojze v dobi devetih let kot odbornik storil koristnega za delavce, vemo, in toliko lahko pričakujemo tudi v bodoče. S hriba se priklati večkrat temni element (menda filozof) pripravljat ljudi k občinskim volitvam, katerega pa poznamo kot slabega gospodarja, torej boljše da ostane v raju svojih višav. Masla imate na glavi s kaplanom in konsumsko gospodično (poprej sokolica, sedaj načelnica pri orlih) skupaj vsi zadosti, zato ne hodite na solnce, da se vam preveč ne ogreje in razcedi!

Iz Ajdovca pri Žužemberku. Ne bomo odrekli osebne poštenosti našemu fajmoštru Nacetu Zusku, ker je razmeroma še najboljši, če ga primerjamo z Gnidovci, Brlani, Zavbiji itd. Tudi golomski župnik Krauland, ki se je ustrelil, je bil bolj pošten. To je pa gotovo, da je pri vsi svoji poštenosti neverjetno smešen kot malokakšen njegovih maloštevilnih backov. On ne vidi s svojimi lemenatarskimi možgani niti čez doseg našega cerkvenega stolpa. Brez dvoma on bo deležen «nebeškega kraljestva», kajti «blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo!» Vendar lahko trdimo, da sveti Duh ni ž njim. Trdil je pred zadnjimi državnoborskimi volitvami, da ob zmagi naprednjakov ni pričakovati drugega, kot da takoj pomečljejo križe in veronauk iz šol, zapro cerkve in spode duhovnike iz farovžev. Naprednjaki so res zmagali, Samostojneži so dobili svojega ministra, prevzeli bodo celo važna poverjeništa v pokrajinski vladi, toda veronauk se uči kot prej, križ in cerkve so ostale nedotaknjene in duhovniške plače bodo celo zvišane, toda odpravljena bo bira in skrbelo se bo zato, da bo hiša Gospodova res kraj oznanjevanja božje besede. Gospod Nace, toliko si domišljujete ob svojega duha revščini, da ste nad Materjo božjo in nebeškimi angelji, vendar se odlikujete z malo preudarnostjo in kažete, da sv. Duh za Vas prav čisto nič ne mara. Preveč ste fanatični in premalo se poglobljate v pravi Kristov nauk. Posledice ne bodo izostale! Morebiti je v usodi tako zapisano, da bodete pogubljen... Ampak do tu bi nas farane stvar dosti ne brigala, vprašanje Vašega zveličanja ali pogubljenja, bi bila končno Vaša, rekli bi zasebna zadeva. Ker pa Vas, mašnika gospodovega, jezi, da so na-

prednjaki postavili svojo listo, ste začeli uganjati nezakonitosti v šoli kot katehet in se pregrešate nad otroci, ki vendar ne morejo za to, da so njih stariši manj omejeni kot ste Vi. Za to pa se boste imeli zagovarjati pred posvetno oblastjo v kratkem. Kazen ne izostane!

Farani.

Iz Šmihela. Pri nas se je vršil v nedeljo shod klerikalne stranke, na katerega so poslali vezat otrobe in zabavljat zoper državo znanega studenta Žužka. To je tisti človek, ki ki naj bi imel razbiti tabor kmetov marca meseca v Novem mestu. Tam smo ga videli, kako se zna ta človek obnašati na shodih. Misli je z motenjem zborovanje onemogočiti. Klerikalci so nagnali na shod klerikalne Križane, vendar pa ni nič pomagalo. Šmihelci so smatrali nastop Žužkov za izivanje, moral je nehati s svojim klobasanjem in kvantnjem in jo odkuriti. V resnici je ta človek prišel, da bi govoril za klerikalno listo, na kateri se blesti tudi ime proslulega Vehovca. «Domoljub» se je hvalil pred kratkim, da se pri nas dela dan, nedeljski shod pa je pokazal, da pri nas kljub Orlom in drž. financarjem ala Zitnik in Beniger klerikalna pšenica ne bo šla nikdar v klasje.

Iz Zagradca. Klerikalni nedeljski shod, na katerem je nastopil znani študent Žužek, ki je na nekem drugem shodu lani klical Urha, se je vršil v senci bajonetov, ki jih je baje dal črni protidržavni drhali na razpolago glavar Vončina, da se je tako varneje moglo zabavljati čez kralja, državo in armado. Shod je bil navadna hujskarija in najgrše demagogštvo. Radi poroke orožništva in nastopanja stražmojstra Makovca vlada splošno razburjenje in naša javnost zahteva strogo preiskavo. Prilično bomo o shodu poročali podrobneje.

Politični pregled.

V ustavotvorni skupščini bo kmalu končana

generalna debata o ustavi,

ker govorili so že zastopniki vseh strank in ker bodo sedaj radi pravoslavni velikonočni praznikov kratke počitnice, se bo 12. maja najbrže že glasovalo v splošnem in ker je večina za ustavo zasigurana, ni nobenega dvoma o tem, da se bo lahko prešlo takoj v podrobno razpravo, ki bi mogla trajati približno mesec dni in tako bi bila nekako v polovici junija ustava končno sprejeta in proglašena kot naš temeljni državni zakon.

Klerikalci so se zastonj trudili in iskali zaveznikov na vseh koncih in krajih, s svojim ustavnim predlogom, ki bi pomenil slabitev države, so pogoreli, pri tem so pa dobili vse polno novih nasprotnikov, tako, da najbrž nikdar več ne pridejo do voljave in političnega vpliva na državo.

V Beogradu se je medtem zgodilo nekaj zelo važnega, prekinjena so

trgovska pogajanja z Italijo,

o čemur poročamo na drugem mestu obširneje. Iz prekinjenja teh pogajanj vidimo, da je začela voditi naša vlada odločnejšo, samozavestnejšo politiko nasproti Italiji, ki bi nas rada izkoristila tudi gospodarsko, ko nas je že oropala lepega kosa našega ozemlja.

Sploh so Italijani zelo neprijeten sosed, ker njihova dežela je gnezdo večnih nemirov in nevedov. Vsak dan se vršijo

krvavi boji med fašisti in socijalisti,

pri katerih se strelja in zažigajo ter rušijo hiše! Sedaj je nastala v Italiji splošna stavka in tudi železnice so vozijo. Italija bi res najbolje storila, ako bi skrbela za red in mir doma in se ne bi vtikala v razmere v svoji sosesčini. Ampak ona se mora povsod

vtikati v tuje razmere in ona je povzročila tudi

krvoprelitje pri volitvah na Reki,

ki je svobodna država, ampak Italija hoče imeti na upravi tega pomorskega mesta svoje ljudi in ko se je videlo, da so zmagali pri volitvah s pomočjo Jugoslovanov t. zv. avtonomaši, ki so za prijateljske odnose med Reko in Jugoslavijo, so italijanski plačanci napadli na volišče, uničili glasovnice in izžvali krvav boj z avtonomaši. S tako politiko Italija ne bo prišla daleč, taka politika vodi v pogubo in zdi se, da se bo Italija res sama pogubila.

Mirovna pogodba, sklenjena med zavezniki in Madžarsko, še vedno ni ratificirana in kakor se zdi, do tega niti ne pride še tako kmalu. Vsaj Francija je izjavila, da mirovne pogodbe ne bo še ratificirala, ker se morajo najprej ustvariti jamstva, da se

Habsburgovci ne vrnejo več,

kakor se je to zgodilo zadnjič s Karlom. S tem se je Francija postavila na isto stališče v tem vprašanju kot naša država in Češkoslovaška in Habsburgovci bi najbolje storili, da bi se oprijeli kakega poštenega dela, mesto da bi se pripravljali na povratek na prestol. Tudi zahteva Francija, da Madžarska izprazni zapadni del dežele, ki je po mirovni pogodbi prisojen Avstriji, pa ga držijo Madžarji še vedno v svojih rokah.

Prihodnji dnevi utegnejo postati

kritični za Nemčijo,

ki se še vedno ni odločila, da bi sprejela vse odškodninske zahteve zaveznikov. Zavezniki ne marajo odnehati niti za las, Nemčija pa prosi v Ameriki, pri papežu in povsod za posredovanje, mesto da bi sprejela vse zahteve in se tako obvarovala še večje škode in hudih posledic. Do 1. maja ima Nemčija še čas premisliti si in ako je do tedaj ne sreča pamet, bo slabo za njo, ker ona je popolnoma osamljena, zavezniki pa popolnoma složni.

Na Tirolskem je bil preteklo nedeljo plebiscit in ogromna večina ljudstva se je izjavila za

združitev z Nemčijo,

prihodnji mesec bo pa plebiscit tudi v drugih avstrijskih deželah. Nemci bi hoteli na ta način izigrati določbe mirovne pogodbe, ki prepovedujejo združitev Avstrije z Nemčijo, ampak uspeha pri tem menda ne bodo imeli.

V Mali Aziji se še vedno vršijo

boji med Grki in Turki

z menjajočo se srečo. Grki polagoma uvidevajo svojo napako, ki so jo storili s tem, da so poklicali nazaj na prestol bivšega kralja Konstantina, nemškega prijatelja. Oni čutijo posledice te svoje lahkomišelnosti v svojem gospodarstvu in tudi — v Mali Aziji, kjer se morajo vojskovati s Turki brez pravega upa zmage. Včasih res ni dobro, ako hoče slab narod voditi samostojno politiko in se pri tem na nikoogar ne ozirati.

Gospodarstvo.

= Svobodni izvoz koruze. Sklenjeno je, da se zopet dovoli svoboden izvoz koruze, ki jo imamo v naši državi dovolj.

= Predpis glede izvoza goveje živine in svežega mesa. Finančno ministristvo je poslalo carinaricam sledeči predpis glede izvoza govedi in svežega mesa: Izvoz govedi (bivolov) v živem stanju je dovoljen in sicer, ako tehtajo komadi preko 500 kilogramov. Krave morajo biti vrh tega preko osem let stare, a biki čez tri leta. Dovoljen je tudi izvoz svežega govejega (bivoljega) mesa od zaklane, očiščene in odrte govedi, ali ne po kilogramih, nego po komadih. Radi tega se morajo v zaklanem, očiščenem in odrtem stanju izvažati samo taki komadi, ki se smejo izvažati

tudi v živem stanju. Sicer se mora plačati carina po komadu brez ozira na težino mesa, ker se izvozna carina za živo govedo plačuje po komadih brez ozira na težino. Radi tega bodo carinarice dovolile samo tedaj izvoz svežega mesa, ako se izvrši izvoz v celih komadih ali pa v polovicah in k večjemu v četrtinah, nikakor pa ne v manjših delih.

= Pojasnila glede prepovedi izvoza žita in krme. Na seji finančnogospodarskega komiteja je bilo sklenjeno, da se sme koruza izvažati. Glede ostale robe pa veljajo sledeče določbe: Prepovedan je izvoz sledečih predmetov: pšenice, rži, ječmena, ovsu in moke iz teh vrst žita, nadalje otrobov, sena in slame. Ako pa se dokaže, da so bili ti predmeti natvorjeni pred 3. aprilom t. l., se more dovoliti izvoz. Smatra se, da je roba natvorjena, ako je roba ekspedirana iz mesta, kjer je bila natvorjena za kako tuzemsko postajo, na kateri se ima pretovoriti ali ocariniti. V tem slučaju pa se mora doprinesti dokaz, da je bila za tako robo osigurana valuta in da je bila natovorjena pred 3. aprilom. Glede ovsu velja določba, da se sme oves eksportirati tudi če ni bil natovorjen do 3. aprila in sicer tedaj, ako je bilo do tega datuma odstopljenih vojnemu ministristvu 10% od nameravanega izvoza. V takih slučajih se sme oves izvoziti ne glede na to, kedaj je bil natovorjen. V vsakem slučaju pa mora biti izvoz dovršen do najkasneje koncem junija t. l. Do tega dne mora iti roba preko granice.

= Železniške zveze z Avstrijo. Avstrija bi rada uredila in pomnožila železniške zveze z našo državo in je povabila našo državo, da bi poslala v to svrhu svoje zastopnike na neko konferenco, ki bi o tem razpravljala v začetku maja v Celovecu. Te razmere bi se pač morale urediti, ali najprej na progi Maribor-Špilje-Radgona-Ljutomer, ki teče deloma — od Špilje do Radgone — po avstrijskem ozemlju, Avstrija pa ne dopušča, da bi tam vozili naši vlaki in tako je vse Pomurje odrezano od našega železniškega prometa. Naša vlada je dala Avstriji na znanje, da bo ustavila vsak avstrijski železniški promet z Italijo preko našega ozemlja, ako ne uredi prometa na zgoraj omenjeni progi, v kolikor ona teče po avstrijskem ozemlju,

= Razširjenje kolodvorov. Razširila se bosta kolodvora v Beogradu in Zagrebu, da se olajša železniški promet, ki je zaradi premale obsežnosti obeh teh velikih kolodvorov močno oviran.

= Nova cesta se zgradi iz Maribora preko Sv. Lenarta do Cmurk, odkoder že vodi taka cesta do Zgor. Radgone. Cesta bo državna.

= Parobrodarski promet med Beogradom in Dunajem. Dne 2. maja začne redna parobrodarska zveza po Donavi med Beogradom in Dunajem. Trije jugoslovenski parniki bodo vozili po trikrat na teden. Cene bodo enake kot v brzovlakih.

= Žitni trg v Vojvodini. Ker je izvoz žita še vedno prepovedan, je nastalo na žitnem trgu v Vojvodini popolno mrtvilo. Oni, ki so v spekulativne namene nakupili večje množine žita, bodo trpeli občutno škodo, posebno zato, ker je pričakovati padanja cen.

Beleške.

b Korošec zopet konferira. Klerikalcem je silno neprijetna njihova popolna osamljenost in politična brezpomembnost. Oni bi na vsak način radi prišli v vlado in bi tudi odnehal od marsikatero svoje zahteve, samo da bi zopet splezali kvišku. In res, iz Beograda se poroča, da se

vršijo konference med dr. Korošcem in zastopniki večine o neki mali spremembi v upravni razdelitvi države, v katerem slučaju bi klerikalci bili pripravljani vstopiti v vlado in — glasovati za ustavo. Mi klerikalne opozicije nikdar nismo resno jemali, ker klerikalce dobro poznamo in nič se ne bomo čudili, ako klerikalci v vsemu odnehajo, samo da pridejo zopet v vlado.

b Kancelparagraf še vedno ne da mirno spat našim klerikalcem in s strahom pričakujejo dneva, ko bo imel vsak državljan pravico tožiti sodišču duhovnika, ki bi si upal zlorabiti prižnico za strankarsko agitacijo. Morda bi tudi ta paragraf radi odpravili in temu za voljo bi gotovo odnehal v vprašanju avtonomije in še v marsičem, ker njim se gre samo in edino za klerikalizem, vse drugo so pa same besede, s katerimi zakrivajo svoje prave bolečine.

b Nič ni pomagalo. Socijalni demokrati bi tudi radi pridobili čim več volilcev za sebe in zato so tudi oni pri občinskih volitvah v Ljubljani agitirali s tem, da so tudi oni — avtonomisti. Pa ni nič pomagalo, dobili so samo pet občinskih svetnikov.

b Kdo bo župan v Ljubljani? Skozi 40 let je županoval v Ljubljani naprednjak, sedaj so se pa združili klerikalci, narodni socijalisti, socijalni demokrati in komunisti in zagnali so se z vso besnostjo v demokrate, ki so dobili sicer največ glasov, ampak večine nimajo in bi se morali združiti s katerosibodi drugo stranko, s katero bi potem skupaj upravljali občino. Po našem mnenju to ne bi bilo prav, ker demokrati so skozi 40 let pošteno upravljali občinsko premoženje in nihče jim niti najmanjše nepoštenosti ne more očitati. Zakaj in čemu bi se sedaj združevali s strankami, za katere se ne more z gotovostjo trditi, da imajo poštene namene z občinskim premoženjem. Naj si izvolijo župana iz svoje sredine klerikalci, narodni socijalisti, socijalni demokrati in komunisti in kmalu se bo videlo, da so imele vse te stranke samo dolge jezike, Ljubljana pa od njih ne bo imela nič.

b Težak poraz so doživeli klerikalci pri občinskih volitvah v slovenskih mestih, tolažijo se pa s tem, da tudi demokrati niso izvojevali odločilne zmage. Pa to je slaba tolažba, ker nad klerikalci imajo demokrati povsod veliko večino, ki je nihče ne more zatajiti.

Beseda o davkih.

Klerikalci ne morejo pozabiti onih časov, ko je bila duhovščina nekaj višjega od drugih ljudi in ko je živela razne predpravice, enako kot knezi, grofi, baroni in drugi plemiči.

To je bilo v Avstriji, ki je vzdrževala marsikako krivico na škodo ljudstva in v korist pooblaščenih stanov, na katere se je habsburška dinastija opirala, mesto da bi se bila opirala na ljudstvo.

V demokratični Jugoslaviji ni nobenih predprav, tu smo vsi enaki, plemiške naslove prepoveduje ustava in tudi duhovščina nima nobenih predprav, kakor jih je imela v Avstriji. Duhovščini se pa sanja o starih časih in ker ona dobro ve, da se ji ti časi v Jugoslaviji nikdar ne vrnejo, bi hotela, da bi predpravice duhovščine ostale in veljavi vsaj na Slovenskem in zato zahtevajo za Slovenijo avtonomijo s posebno zakonodajo, ker upajo, da bi vsaj na Slovenskem še kdaj prišli v večino, četudi je tudi slovensko ljudstvo že obrnilo hrbet politikujoči duhovščini.

Razno.

× **Zračna jadrnica.** Kaj vse ne zmore človeški duh in moderna tehnika! Ze pred tisočimi in tisočimi leti se je pečalo človeštvo, ki je stalo takrat na precej visoki kulturni stopnji, z mislijo zračne jadrnice. Ze pred 4000 leti je oblikoval babilonski kipar polet Ethana, ki se je pustil nositi od orla. Nebroj pripovedek iz prastarih časov nas spominja na željo, da bi tudi človeštvo posnemalo ptičji let. Toda hrepenenje in želje ne zmorejo tega, kar zmore znanost in tehnika. Ta gradi lokomotive, s katerimi se ne morejo kosati ne arabski žrebci ne afrikanški noji, parobrode, nasproti katerim se gibljejo morski volkovi in najhitrejšje ribe po polzevo, nadomestuje oči s fotografskimi aparati, 5-tisočkrat povečuje mikroskope in teleskope, ki dopuščajo opazovati zvezde v najbližji bližini, mikrofone in telefone, ki slišijo tisočkrat bolj daleč, kot najobčutnejše uho. Sedaj je obstala pred vprašanjem zračne jadrnice, ki naj posnema polet ptic z gibajočimi se krili. G. dr. R. Nimführ, ki se je ves čas svojega življenja pečal z zrakoplovstvom, je iznašel jadrnico, ki bo posnemala naravni let ptic, z gibajočimi se krili. Zenjalna iznajdba, kateri je zasigurana bodočnost!

× **Najmlajši umetnik na svetu.** Na Angleškem živi umetnik, ki se lahko ponaša, da je najmlajši na svetu. Piše se Williams Helen, rojen je v Gallesu, a ima komaj eno leto in pol. Dve njegovi sliki, narisani v spominsko knjigo, figurirajo na izložbi angleškega kraljevskega društva za slikarstvo. Ena predstavlja mačko z vrvice okoli vratu, druga petelina na begu.

× **Čudna poroka.** Angleški listi prinašajo čudno, skoraj neverjetno zgodbo o neki poroki na Kitajskem. Neki mladenič je bil zaročen z deklico, toda je zbolel in nenadoma umrl. Čez nekaj dni se spomni deklica, da se mora poročiti z njim. Noči so jo peljali h krsti njenega zaročenca in poroka se je izvršila natančno po vseh kitajskih obredih. Posebno je to, da deklico ne smatrajo za vdovo, ampak za ženo duha.

× **Prodan veter.** Frieslandskemu grofu Cirkensu je ponudil neki trgovec osem tisoč goldinarjev, če mu proda veter, ki piha na Frieslandskem. Grof je smejaše ponudbo sprejel, in dovolil trgovcu, da objavi s proklamacijo narodu, da je kupil frieslandski veter in da bo sleherni kaznovan, ki se ga bo, brez kupčevega dovoljenja, poslužil. Razumljivo je, da so se trgovcu vsi smejali. Toda ko so videli, da ne pozna trgovca šale in da vzame stvar resno in ko jih je bilo mnogo izmed njih kaznovanih, ker so na vetru čistili žito, mleli in opravljali druge posle, so se premislili. Ni jim preostalo drugega, kot da so z veliko svoto ponovno odkupili prodani veter.

× **Žena stara tritisoč let.** Švedski narodni muzej je našel mumijo neke žene, ki je umrla pred tritisoč leti. Našli so jo na nekem polju Jütlanda. Za krsto je služilo izdolbeno hrastovo deblo. Zdi se, da je pripadala ta žena višjim krogom. Na lobanji se nahajajo še rjavi lasje. Ima tudi nekaj ostankov obleke: kratka bluza s širokimi rokavi. Mumija je bila opasana z dvema pasovoma, od katerih je eden okrašen, na roki se nahajajo dve rokavici, a v ušesih uhani. Vse te stvari so iz bronca. Ostanke obleke bodo še posebno mikroskopično in kemično preiskali.

× **Ruski državni dragulji.** Te dni so skušali ruski agenti prodati na Francoskem ruske državne dragulje, vredne 800 do 900 milijonov fran-

Ljudstvo hoče pa močno državo, ker se dobro zaveda, da je močna država v njegovo korist. Ta ljudska volja se je posebno pokazala pri volitvah v ustavotvorno skupščino, ko je ljudstvo pokazalo hrbet klerikalcem in njihovim protidržavnim načrtom.

Klerikalcev to ni streglo, ni jih privedlo k pameti, temveč se poslužujejo najbolj nesramnih laži, da bi vzbudili v ljudstvu sovraštvo do države in ga zopet uklenili v tuji jarem. Lažejo pa o stvareh, za katere vedo, da bodo z njimi mogli najbolje uplivati na nepoučeno ljudstvo, lažejo s pomočjo števil, lažejo o davkih.

V «Slovencu» in drugih svojih večjih listih, ki jih čitajo bolj poučeni ljudje, so klerikalci bolj previdni, ker poučeni ljudje se ne dajo voditi za nos. Zato pa tem nesramnejše lažejo in hujskajo v malih listih, namenjenih nepoučenemu kmetskemu ljudstvu in mi se resnično čudimo, da državno pravdnštvo ne nastopi proti temu zločinskemu zavarovanju ljudstva z vsemi zakonito dopustnimi sredstvi.

«Domoljub» trobenta v vsaki svoji številki, da plača Slovenija 700 milijonov kron na leto več davka, kakor rabi za sebe in da se s temi slovenskimi milijoni plačuje primanjkljaj v drugih delih države. In zato potrebujemo Slovenci — vpijejo klerikalci — avtonomijo, da bodo naši davčni dohodki ostajali doma, da ne bomo mi plačevali z našim denarjem izdatkov v Macedoniji, Črni gori in drugih deželah, kjer so davčni dohodki manjši.

Nepoučenega človeka je kaj lahko vjeti na limance na ta način, ker on vidi samo številke, nima pa v pogleda v razmere, ki so te številke rodile. Zato hočemo to stvar primerno pojasniti:

Kdo plača največ davkov? Kmet? Ne, največ davkov plača trgovina, obrt in industrija in Slovenija plača sorazmerno več davkov kot n. pr. Macedonija samo zato, ker je na Slovenskem močno razvita trgovina, obrt in industrija, medtem ko v Macedoniji niti ne vedo kaj je to tovarna, tam so sami kmetje.

Odkod pa ima slovenska trgovina, obrt in industrija svoje dobičke, da more plačevati tako velike davke, ker davki se plačujejo od zaslužka? Ali ima ta naša trgovina, obrt in industrija zaslužek samo na Slovenskem? O ne, ta zaslužek se steka na Slovenskem iz cele Jugoslavije, ker macedonski, bosanski in drugi kmetje rabijo ravno tako izdelke naše obrti in industrije, kot naš kmet. Naša industrija torej v obliki davkov vrača drugim deželam del zaslužka, ki ga ona ima od prodaje svojih izdelkov v teh deželah. To je resnica in naš kmet bi bil v veliki zmoti, ako bi verjel klerikalnim hujskačem in mislil, da plačuje on večje davke kot macedonski, šumadinski ali črnogorski kmet!

Pa bo kdo rekel: dobro, ako imamo mi tako razvito trgovino, obrt in industrijo, da dobimo radi tega za 700 milijonov več davkov, kakor jih potrebujemo za sebe — potem je pa res potrebna avtonomija, da bi teh 700 milijonov vsako leto doma ostalo. Ampak tudi oni, ki bi tako mislili, bi se temeljito zmotili, ker ko bi bila Slovenija samostojna, potem se izdelki naše industrije ne bi tako nemoteno prodajali po celi veliki Jugoslaviji, temveč bi bila omejena prodaja samo na majhno Slovenijo in potem bi naše tovarne kmalu morale ustaviti svoje obrate in 700 milijonov bi šlo lepo rakom žvižgati, povrh bi pa samostojna Slovenija

ostala še brez živil, ki jih sama nima dovolj, rodovitna Vojvodina bi pa bila za nas — inozemstvo!

Mislimo, da je to dosti jasno povedano in to naj se pove vsem klerikalnim gobezdačem, kadar bodo govorili, da mi plačujemo več davkov kot naši sodržavljeni iz drugih delov države. Ko smo bili še v Avstriji, so tudi nemški deli plačevali veliko več davkov kot naši kraji, ker najbolj je bila razvita trgovina in industrija pač v nemških krajih. In vendar se Nemci nikdar niso hoteli ločiti od nas, nikdar niso zahtevali avtonomije za svojo deželo, ker so dobro vedeli, da njihova industrija propade, ako izgubi nas kot kupce. To se najlepše vidi v današnji Avstriji, ki navzlic svoji veliki in močni industriji — strada, ker nima kam prodajati svojih industrijskih izdelkov, da bi si za izkopiček kupila živila in taka usoda bi doletela tudi Slovence, ko bi se ločili od Jugoslavije in napravili iz svoje deželice nebesa za duhovščino, pa gospodarski pogin za ljudstvo.

Še dolgo bo imela država na Slovenskem večje davčne dohodke kot v drugih deželah, ker pri nas se bo industrija radi premoga, ki ga imamo, radi vodnih sil, ki nam stojijo na razpolago in iz raznih drugih vzrokov, še dalje razvijala in izdelki naše obrti industrije se bodo razpečevali po celi Jugoslaviji — doli do Bitolja na jugu Macedonije in denar za te izdelke se bo stekal pri nas, trgovina, obrt in industrija bo pa od teh zaslužkov, ki jih bo imela v celi državi, tudi plačevala davke za celo državo.

Ampak klerikalci tega ne bodo povedali nepoučenemu ljudstvu, temveč mu bodo vedno govorili samo o številkah, o 700 milijonih in podobno, ker klerikalcem ni do resnice, oni lažejo in hujskajo, da dosežejo svoj cilj, ki je ljudstvu škodljiv, in ker ljudstvo vendar ni tako neumno, da bi se dalo vedno zapeljevati od brezvesnih lažnivcev, se bodo klerikalci ponesrečili vsi njihovi črni — hudobni naklepi.

Novosti.

* **Kako hujskajo!** «Domoljub» priobčuje z velikimi črkami naslednje hujskajoče in lažnive vrste: «Ali vam nismo pred 28. novembrom pripovedovali, kaj se bo zgodilo, če volite z liberalci in samostojneži? Danes so nas prodali srbijanskim kapitalistom in svobodomiselnem in danes zalaga slovenski davkoplačevalci ne samo sebe, temveč tudi velik del naših južnih državljanov, ki zato ne plačujejo nič ali le malo davka.» S takimi nesramnimi lažmi vrši klerikalno časopisje svojo izključno službo, državno pravdnštvo pa menda spi in mirno dopušča, da se s takimi nesramnimi lažmi hujska nepoučeno ljudstvo proti lastni državi!

* **Vlaki v Trst ne vozijo.** Ker je v Italiji splošna železničarska stavka, se na Notranjsko in Primorsko ne more voziti po železnici. Naši vlaki vozijo samo do Rakeka in nazaj.

* **Italijani norijo.** V popolnoma slovenski Postojni hoče par doseljenih italijanskih uradnikov postaviti — spomenik znanemu reškemu pustolovcu D'Annunziju! Dobili so od nekega doprsni kip pustolovca in govori se, da mislijo po noči odstraniti kip slovenskega pesnika Vilharja in postaviti na njegov podstavek D'Annunzijevega kip. V Postojni vlada radi tega veliko razburjenje in ako Italijani svoj namen izvršijo, bo D'Annunzijevega kip prej izgubil, kakor si to Italijani mislijo, ker Postojnčani se ne bodo dali tako nesramno izzivati.

* **Komunisti nazadujejo povsod.** Pri občinskih volitvah v slovenskih večjih mestih so komunisti močno nazadovali. Pri občinskih volitvah v Kragujevcu (v Šumadiji), kjer so ime-

li zadnjič komunisti večino, so dobili pri naknadnih občinskih volitvah samo 71 glasov, skupna lista demokratov in radikalcev pa 1040 glasov! Tako nazadujejo komunisti povsod, ker ljudstvo prihaja pač k pameti in začčenja uvidevati vso neresnost komunističnih obljub.

* **Volitve na Primorskem.** V maju mesecu bodo v Italiji volitve v državni zbor in tudi naši rojaki na Notranjskem in Primorskem bodo prvič volili svoje zastopnike v italijansko zbornico. Vsi naši rojaki nastopajo pod skupnim imenom «Jugoslovanska narodna stranka» in prirejajo prav pridno shode in pričakovati je, da bo izid volitev na okupiranem ozemlju za naše nesrečne brate prav časten.

* **Duhovnik mora biti povsod!** «Domoljub» poroča iz Sodražice, da je tam skupina ljudi sestavila kandidatsko listo pod imenom: «katoliška kmetska stranka». Ta lista pa ni sestavljena po volji farovža in zato piše «Domoljub»: «...upa s svojim katoliškim imenom ribariti za svoje mandate. Ker pa nosijo take stranke svoja zapeljiva imena le do časa volitev, potem pa navadno pomrjo, njene voditelje že sedaj skrbi, kdo ji bo «libero» zapel, ker med njenimi kandidati in volilci niti z lučjo ne najdemo kakega duhovnika.» Duhovnik bi seveda moral biti povsod, da nihče ne bi bil v skrbeh radi «libere»! Pri občinskih zadevah se pa menda vendar lahko izhaja brez «libere» in brez duhovnikov, ker pomreti vendar nimajo namena naše občine.

* **Letnega časa letos v naši državi** ne bo, ker se niti v drugih državah ne upelje. «Domoljub» pa pravi, da je to zasluga klerikalnih poslancev! Kakor bi se v Beogradu kdo brigal za klerikalne poslance.

* **Naši otoki v Jadranskem morju.** Naše oblasti polagoma prevzemajo od Italijanov otoke v Jadranskem morju. Ljudstvo povsod navdušeno pozdravlja naše vojake, ki mu prinašajo svobodo po tolikem trpljenju v italijanskem suženjstvu. Šibenika v Dalmaciji Italijani nikakor nočejo zapustiti, ampak končno bodo vendar-le morali oditi.

* **Povratak vojnih ujetnikov.** Na Ruskem je še dosti naših vojnih ujetnikov, ki se dosedaj niso mogli vrniti v domovino. Odposlanstvom, ki jih je poslala naša vlada na Rusko, se je posrečilo, zbrati te ujetnike in pripraviti vse za njihov povratak v domovino. Upati je, da bodo ti reveži kmalu doma.

* **Italijani v Postojni.** Italijanski civilni komisar (okrajni glavar) v Postojni je sporočil postojnskemu trgovcu, da morajo imeti na svojih trgovinah tudi italijanske napise in sicer na prvem mestu. Za koga pa bodo ti italijanski napisi v slovenski Postojni? Sploh se Italijani tudi v Postojni grdo vedejo, kakor je to že njihova navada.

* **Ruski begunci.** Tudi v Jugoslaviji je veliko ruskih beguncev, ki so zbežali pred boljševiki. Med njimi so zbežali pred boljševiki. Med njimi je tudi izdajatelj nekdanjega velikega petrogradskega dnevnika «Novoe Vremja» Suvorin, ki bo sedaj izdajal svoj nekdanji svetovnoznani list v Beogradu, upa pa, da pride čas, ko ga bo mogel zopet izdajati v Petrogradu.

* **Tudi klerikalna zasluga!** «Domoljub» poroča, da je naša vlada vložila protest proti koroškemu plebiscitu, ob enem je pa posredovala pri avstrijski vladji radi preganjanja koroških Slovencev. Klerikalci se hvalijo, da je tudi ta korak naše vlade — uspeh dela njihovih poslancev! Seveda, vlada pleše vedno le tako, kakor ji klerikalni poslanci godejo! Ministrski predsednik Pašić ve tudi brez klerikalnih poslancev kaj mu je storiti.

kov. Pariški zlatarji in draguljarji so prosili zunanje ministrstvo za pojasnila. Ministrstvo je odgovorilo, da ne more potrditi nikakih pravnih poslov te roke. Veliki draguljarji so prekinili nato vse pregovore.

× **Nova metoda zdravljenja.** V bolnici usmiljenih bratov na Dunaju so se vršili zadnje dni zanimivi poskusi zdravljenja z vbrizganjem sladkorja v krvne žile. V dveh slučajih težke boleznih bronhijalnega katarja so poskusi toliko uspeli, da so mogli bolniki čez nekaj dni zapustiti bolnico. Posebno je olajšano narkotiziranje pri težkih operacijah, ako se sladkor vbrizgne v krvne žile 10—12 ur pred operacijo. Istotako se lažje opravljajo očesne operacije, če se dajo prej sladkorne injekcije. V bolnici se poskusi nadaljujejo.

× **Milijoni iz morja.** Angleška admiraliteta je sklenila, da vzdigne iz velike ladje Lorentika od 15.000 ton, ki se je leta 1917. potopila pri irski obali v globino 36 metrov ves denar, več milijonov funtov sterlingov, ki se nahajajo na ladji. Delo bo zelo oteženo, ker je ladja pokrita z več metrov debelo plastjo peska.

× **Brivske tarife na Madžarskem.** Kot javljajo neki madžarski listi, je prišla v promet vsled slabega stanja valute, menjalna trgovina. V Oroshazi, ki ima okrog 22.000 prebivalcev, so sklenili brivci, da izdajo sindikalno tarifo za svoje delo: za kvintal žita ali dva kvintala koruze se more briti vsak enkrat na teden skozi celo leto. Če se hoče pustiti briti kdo doma, stane dvakrat toliko.

× **Gledališče proti kinematografom.** Zanimivo je, da je kraljeva opera v Stockholmu prosila švedsko vlado, da zmanjša število kinematografov, ker oni resno konkurirajo gledališču.

× **Vojaki zlomili «drevo spoznanja».** Od Angleške se zahteva tisoč funtov za gradbo nove mošeje v Mezopotamiji in to kot naknada za drevo, katero so zlomili angleški vojaki. To drevo je bilo pravo «drevo spoznanja dobrega in zlega», prineseno naravnost iz zemeljskega raja. Na tem drevesu je skušala kača Evo. Vojaki so se hoteli dati slikati na tem drevesu, a se je drevo vsled velike teže zlomilo.

× **60.000 vedrov alkohola v kanalu.** Odkar je v Ameriki prepovedano točenje alkoholnih pijač, imajo državne in policijske oblasti večkrat priliko, zapleniti tajne zaloge alkoholnih pijač, katere prodajajo tiho tapci za visoke cene. Te zaloge so se poleg kazni, ki je zadela lastnika, izlile v kako reko ali v kanale. Tako je po vesteh iz Newyorka policija v Garyu (Indiana) izlila te dni preko 60.000 vedrov whiskyja in vina v kanale. Če bi se zgodilo kaj takega tu pri nas v Ljubljani, bi pijanci izpili gotovo vse kanale.

× **Človeške žrtve.** Hermann Cousten je izdal knjigo «Menschenopfer» (človeške žrtve), v kateri nam opisuje najrazličnejša grozodejstva prirodnih in tudi kulturnejših ljudstev. Cousten je prvi Evropejec, ki je proučeval v najnepristopnejše dele notranje Azije, v Mongolijo, kjer je proučil vse tamošnje običaje. V svojem spisu pripoveduje med drugim: Država Chalche ima trgovsko mesto Kobdo. Za časa obleganja mesta po Kitajcih je prišlo 35 kitajskih trgovcev v roke Mongolov, prebivalcev tega mesta. Postalni so žrtve brezčutnega maščevanja Mongolov in so strašno končali. Neki večer so jih peljali vseh 35 v ostanke templja Šer-Sumila, kjer se je zbrala množica ljudi, vojakov, stražnikov templja, lama (svečenikov) itd. Tromba svečenikov je zamolklo oznanjala prihod Džal-lame, visokega mongolskega svečenika v rdeči halji. Vsa množica mrmraje ponavlja: «Džal-lama, veliki svečenik prihaja!» Veličastno prikoraka veliki svečenik, namigne straž-

nikom in Salon-Bargu-Mongoli (Batre imenovani) pripeljejo žrtve z bičevimi udarci v ospredje, ki popadajo vsi na kolena, prosijo Džal-lama milosti in ga po božje častijo. Vendar vse prošnje, vse izkazane mučnosti ne pomagajo. Ko se je Džal-lama že dovolj nasladil ob smrtnih mukah nedolžnih žrtev, ukaže svojim stražnikom jih odpeljati v bližnjo dolino. On in njegovo spremstvo jim sledijo v procesiji. Ko pridejo do določenega mesta, slečejo žrtve do kože, zvežejo jim roke in noge na hrbtu, dolgo kito jim pritrjuje nazaj na zvezane roke in noge, tako da je glava nagnjena nazaj. Lama molijo svoje molitve in zagovore. Njih petje postaja vedno bolj strastno, piščalke zvenijo vedno bolj divje in vreščaje. Nato nastopi Džal-lama, brez pokrivala, samo v rdeči halji. Mrmra molitve in se naslaja ob žrtvah. V levici drži kratek in okroglast žrtveni nož. Po kratkem odmoru poklekne pred prvega kitajca. Žrtev zakriči, toda hipoma obmolkne ob sikajočem udarcu Džal-lamovega orožja. Zgodilo se je. Veliki svečenik je sunil bliskoma nož z levico žrtvi v prsa, z desnico pa ji iztrgal še utripajoče srce, da napiše zarotna znamenja z njegovo krvjo na zastave Chailar Mongolov. Nato položi izžeto krvavo srce v pripravljeno gabalo, t. j. v srebrno-pozlačeni del človeške lobanje. Žrtev za žrtvijo omahne pod silnim udarcem Džal-lame, dokler ni posvečenih vseh pet zastav s človeško srčno krvjo. Ostali lama umetniško odpro lobanje žrtev in položijo še gorke možgane v gabalo k mrtvim srcem. Nato zaori tajinstveno petje in ceremonije, trompete in bobni zadone. Rdeče oblečeni lama hite sem in tja. Na vrsto pride novih pet žrtev, med njimi neki ujet Sart, mohamedanec. Džal-lama se približa najprej njemu. Doneči «Allah-il-Allah» zaori po dolini, ko mu, z nekoliko upognjeno človeško kostjo, koje držalo je prevlečeno z človeško kožo, iztrže žile na sencih in vjame brizgajočo kri v pripravljeno človeško lobanjo. Sart umre kot dober musliman. Svoje mrmrajoče molitve ponavljajoč, umre. Eden za drugim izkrvavijo. Ko je vse delo opravljeno in je Džal-lama dokončal, vržejo nezavestne žrtve na grmado, kjer jih sežgejo. — To je ena izmed mnogobrojnih slik, ki jih opisuje Cousten v svoji velezanimivi knjigi in ki odgovarjajo vse resnici.

× **Zlato jezero.** V južnoameriški državi Kolumbija, nedaleč od glavnega mesta Bogote, žubore v globocini valovi jezera Gualavita. O tem jezeru se pripoveduje, da ima na svojem dnu mnogo zlata in srebra, in ga narod zato imenuje «zlatim jezerom». Pred prihodom Špancev v Kolumbijo je vladal tam, kot priča zgodovina, Kacic Manalopa. Njegova žena Rauna mu porodi lepega sina, ki je bil pravi ponos svojih roditeljev. Ali nekega dne se mladi Manalopa utopi v jezeru. Njegovi roditelji so plakali in neprestano prosili Boga, da jim pokloni drugega sina; toda vse zaman. Po dolgem času pride k njim neki svečenik ter jih vpraša zakaj jokajo in zakaj so tako otožni, nakar mu povedo. Nato jim reče svečenik: «Ne jokajte več, poslušajte moj nasvet! Vsako polnoč, po ukazu zvezd, naj gre Rauna na jezero in se naj trikrat potopi, in potem bo rodila sina. Ko se vse to izpolni, moraš žrtvovati božanstvu jezera polovico svojega premoženja.» Resnično; Rauna porodi svojemu možu sina, za las enakega prvemu. Tedaj odide Manalopa s svojim mnogobrojnim spremstvom in vrže v jezero sila veliko zlata, srebra, diamantov, rubinov, safirov in zlatega prahu. Po pripovedovanju Indijancev se je stvorilo

leta 1820. neko angleško društvo pod imenom «Pathoal Gualavita jezera». Čez tri leta je moralo društvo odstopiti od svojega sklepa, ker se je našlo samo nekaj zlatega peska, ki je komaj pokrilo silne stroške, a obenem je društvo napovedalo konkurs.

× **Najmanjše in največje človeške tvorbe.** Največja eksportna trgovina je v Chicagi in sicer trgovina mesa Armur & Co. V tej trgovini je zaposlenih 12.000 ljudi, a letno razpošlje ta trgovina v svet do šest milijonov govede, ovc in prasičev. — Največja predilnica pavole je v mestu Adamsu (Massa chasetts), kjer je zaposlenih do 80.000 ljudi. — Newyork ima največjo gostilno za tuje, a obenem ima tudi največje ogledalo na svetu. — Najmanjšo uro na svetu je napravil urar v Chicagi, tako da se jo more staviti na prstan namesto kamenčka. Najmanjši slovar je francosko-angleški, ki ima 647 strani in preko 400.000 besed. Tehta samo tri in pol grame in je zaprt v kovinasti škatljici s povečalom. Cela teža znaša 14 gramov in nositi se more na urini verižici. — Največjo knjigo imajo Združene države. To je zgodovina meščanske vojne. Knjiga je stala dva milijona dolarjev in ima 120.000 strani. Debela je 9 metrov in razdeljena na 120 zvezkov. — Bavarska ima največjo tovarno čevljev. — V Pirmasenu je tovarna, razdeljena na 61 oddelkov, v katerih je zaposlenih 10.000 ljudi. — Največja pivovarna je v Milwaukeeu. — Največji barometer je v Parizu, ki je 12 metrov dolg in je nekoč stal na St. Jaqueski cerkvi. — Največji parni stroj se nahaja v rudniku cinka v Fredensville v Severni Ameriki. Ta stroj ima 800 konjskih sil. — Najmanjši parni stroj je napravil Maks Kohl v Chemnitzu. Ta parni stroj se more pritrditi na orehovo lupino. V tem stroju gori špirit, ki razvija tisoči del ene konjske sile. — V Londonu se nahaja največja ognjegasna brizgalnica, ki izmeče v eni minuti deset tisoč litrov vode. — Največja tovarna igel se nahaja v Birminghamu, v kateri se napravi dnevno do deset milijonov igel. — Največji zvon Francoske se nahaja v Parizu na baziliki sv. srca Jezusovega na Montmartre. Ta zvon tehta 18.835 kg, a kembelj 850 kg. Glas mu je tako močan, da se čuje na več km daleč.

× **Vesoljni potop se ponovi.** Nemec Karl Brandler-Pracht prorokuje v svoji knjigi pod naslovom «Potop zopet pride», da bo svet zopet utonil v vodi. Površina zemlje se bo izmenjala, človeštvo bo uničeno in na zemlji bo začela nova doba razvoja. Potop bo okoli leta 3200. Človeštvo ima torej še vedno 1200 let časa, da se popravi. Brandler-Pracht nudi svoje astronomske in geološke dokaze za potop v prošlosti in veli, da bodo geološke in astronomske prilike slične leta 3200. On misli, da je potop del velikega periodičnega zakona in skuša dokazati, da se reši zemlja vsakih 12.500 let svojega prebivalstva.

× **Žrtve svetovne vojne.** Kodanjsko društvo za proučevanje socialnih posledic svetovne vojne je izdalo pred kratkim statistiko, iz katere je razvidno, da je Evropa od početka svetovne vojne do sredi leta

1919. izgubila okroglo 35 milijonov ljudi. Največje izgube ima Evropska Rusija in Poljska — zgubili sta nad devet milijonov ljudi. V drugi vrsti je Nemčija, katere žrtve so skoraj enake one Rusije.

× **Moški in ženske.** Po najnovejših podatkih se ceni, da so evropske države, ki so se udeležile svetovne vojne, izgubile od 1914. do 1919. leta okoli 35 milijonov ljudi. Do pred vojne je bilo v teh državah za pet milijonov več žensk kot moških, sedaj jih je za deset milijonov več. Na 1000 moških je prišlo v Franciji 1230 žen, na Angleškem 1175 žen, v Italiji 1228 žen, v Nemčiji 1180 žen, v Avstriji 1230 žen. Interesantno je, da je v Srbiji več moških kot žensk. Tam je prišlo pred vojno na 1000 moških 942 žen, a v Beogradu samo 731 žen.

× **Bivši guverner dninar.** Pred nekaj leti je bil v Varšavi za guvernerja grof Lubinov, ki je v razkošni guvernerski palači vršil svojo oblast, se zabaval, prirejal soareje in plese, kot na kakem dvoru. Sedaj javljajo iz Varšave, da isti grof-guverner živi, vsled nesrečne usode, v majhni kolibi, nasproti guvernerjeve palače in si služi kruh s cepljenjem drv. Grof je nekdanj razpolagal s silnim bogastvom, a sedaj je vse izgubil in je pred boljševiki rešil samo golo življenje. Poleg grofa Lubinova živi v Varšavi tudi general Obolenski, ki sadi krompir, da prehrani sebe in družino.

× **Moralna obleka.** Nedavno so imeli duhovniki različnih ameriških cerkv v Filadelfiji kongres, na katerem se je razpravljalo tudi vprašanje ženske mode. Sprejet je bil sklep, po katerem ne bi smele imeti ženske krila krajše kot 19 cm od zemlje. Izrezek haljine okoli vrata ne sme biti večji od 7 cm. Obleka, katero je proglasil kongres za moralno, ne sme pristajati na telo niti ne sme biti prozorna. Vse one ženske, ki se bodo še nadalje oblačile drugače kot zahteva morala, se bo zapisalo v poseben seznam in njih imena se bodo razglasila v javno zasmeševanje. Ampak kakršni so že danes ljudje, se bodo norčevali iz duhovnikov, ki se tako zanimajo za — ženska krila.

× **Slepa živeča 114 let.** V Londonu je umrla pred kratkim v Listowel ubožnici Ellen Shanahan v starosti 114 let. Pokojna je bila od rojstva sem že slepa.

Čitajte knjige

- Fajfelf D., Tik za fronto. Cena 36 K, po pošti 2 K več.
D. Kaš, Dalmatinske povesti. Cena 12 K, po pošti 1-20 K več.
Jos. Staré, Lisjakova hči. Cena 16 K, po pošti 1-20 K več.
Goncourt, Dekle Eliza. Roman. Cena 10 K, po pošti 2 K več.
Cervantes, Tri novele. Cena 10 K, po pošti 2 K več.
Cehov, Sosedje in druge novele. Cena 18 K, po pošti 1-80 K več.
Simon Jenko, Pesmi. Cena 10 K, po pošti 1-80 K več.
Jos. Jurčiča zbrani spisi. I. zv. 22 K, II. zv. 22 K, po pošti vsak zvezek 3 K več.
Dr. Darč, Dojenček, njega negovanje in prehrana. Cena 6 K, po pošti 1-60 K več.
Dr. Demšar, Spolne bolezni. Cena 10 K, po pošti 1-60 K več.
Dr. Ig. Rutar, Zbirka vojaških zakonov. Cena 36 K, po pošti 1-80 K več.
Knjige se naročajo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Ali ste že član Jugoslov. Matice.

Svetovna vojna.

Dalje.

Veliki manevri v Bosni in ljubljanski shod v 'Unionu'.

epo mesto Sarajevo
sredi bósenskih planin,
nekaj mesto ti kraljevo, —
zdaj preteklosti spomin.

Nekaj v tebi je ponosno
vladal naš bosanski kralj,
čez Zaljumlje in čez Bosno
srbski rod je kraljeval.

Prišli so Mohamedani,
aga je postal gospod —
sužnji bili so kristjani,
suženj bil je srbski rod.

Kar je nekaj bilo naše,
je postalo tuja last,
vladali so tebi paše,
Turki so hodili krast.

Kdo naštel bi težke čase,
solz, trpljenja, borb in muk,
Turčin se po zemlji pase,
v gorah skriva se hajduk.

Pa prišli so časi novi,
Karadžordž je vstal na boj,
mlade Srbije sinovi
so vabili te s seboj.

Njim nastal je dan svobode,
tebi ni še zasijal,
tvoje žalostne usode
ni kulturni svet poznal.

Tu je vstal brat pravoslavni,
Rus odšel je na Balkan,
v naši Bosni starodavni
vstal je nov junak na dan.

Ko to vidi grof Andrassy,
avstrijski diplomat,
vsem državnikom razglasi:
«tu imamo mi mandat.

Ker madžarski naši kralji
v Bosni bili so poprej,
bomo mi gospodovali
v tej deželi zanaprej.

Ker države vse skrbijo
za kolonizacijo,
tu za našo monarhijo
z vojno okupacijo

bom ustvaril kolonijo,
ki bo nam v korist in čast,
ker vsi viri govorijo,
da je Bosna naša last.

Rusi so zavzeli Plevno
in prišli pred Carigrad,
srbsko ljudstvo prej pohlevno
Turku stopa zdaj na vrat.»

Diplomati iz Berlina
so napravili kongres,
natočili so si vina,
ustavili bojni ples.

Ravnotežje so balkansko
uredili tam tako:
«Kakor stanje je dejansko,
naj ostane. Status quo!

Ker nevarnost je velika,
da nastane nov prepir,
kdor Balkana se dotika,
moti naš evropski mir.»

Da bi srečno uredili
celo situacijo,
Avstriji so odločili
Bosno okupacijo.

Mesto Turkov zdaj so Švabi
Bosno komandirali,
da se bratstvo ne pozabi
s Turki so paktirali.

Da pred drugimi ostane
glavni njih namen prikrit,
rekli so, da šli kristjane
Turkov so osvobodit.

Toda hujši od Turčina
vlada Švaba in Madžar, —
Bosna in Hercegovina:
kdo je vajin gospodar?

Vsi magnati, birokrati,
generali in tatjé:
rekli so: o časi zlati,
tu pšenica v klasje gre.

Furtimaši, kuferasi
patrijot in idijot,
poleg njih plemenitaši
so tu našli varen kot,

razdelili so urade
in postavili princip:
kdor le more, vsak naj krade,
saj živimo le en hip.

Da izgleda bolj postavno,
kdo je tukaj gospodar,
naj ima besedo glavno
v vsaki vasi naš žandar.

Ker avstrijska in madžarska
naša glavna je oblast,
je kraljeva in cesarska
vsa deželna glavna last,

da ne bo nikaka zmeda,
vladal bo en general,
da bo, kar se tiče reda,
nad deželo kraljeval.

Kajti vislice in ječe
delajo najboljši red,
ker pred njimi vsak trepeče,
in so vsem svarilen zgled.

Česar ne bo zmogla vlada
in žandarska trda pest,
to dosegla bo armada —
preki sod in — pušek šest.

Saj Bosanec to je raja,
zanj pravice treba ni,
in če se pojavi vstaja,
se z orožjem zaduši.

Sarajevo, Sarajevo
čudno mesto sredi mest,
zopet mesto si kraljevo,
zdaj avstrijska si posest.

Pa lepo si se razvilo
v novem varstvu zadnji čas,
tu palačo, tamkaj vilo
pridobilo si v okras.

Res prinesli so kulturo
gospodarji ti s seboj,
nič ne vprašaj na cenzuro,
zvesto čast in slavo poj!

A zato si se odelo
danes slavnostno tako,
da iz tvojih hiš veselo
se zastave ti vijo!

Vse zastave plapolajo
tudi črno-žolte vmes,
srbske poleg njih vihrajo,
dvigajo se do nebes.

Vemo, kaj vse to pomeni,
saj je danes Vidov dan

Ti slaviš ga, Sarajevo,
slavje mu prinašaš v dar,
bilo mesto si kraljevo,
ko je padel Lazar — car.

Tudi ti si bojevalo
se na Kosovu takrat,
tudi ti si z njim propalo,
kakor pada z bratom brat.

Pa pozabi staro rano,
težki boj je dokončan,
Kosovo je maščevano,
danes je veselja dan.

Sarajevo, Sarajevo,
saj to ni tvoj Vidov dan.

Le manevri so končani,
dokončan je dnevni red,
ob tej priliki svečani
boš dobila svoj poset.

Glej Franc Ferdinand prihaja,
da pokloniš se do tal,
njega milost te obdaja,
on je tvoj bosanski kralj.

Zato danes te s posetom
on kraljevskim počasti,
da pokaže pred vsem svetom,
kako raja ga časti.

(Dalje prihodnjč.)

Ženski kotiček.

Starši in šola. Dolžnost, hoditi v šolo, se začena za otroke, kadar izpolnijo šesto leto in traja, dokler ne izpolnijo štirinajstega leta svojega življenja. Ako manjka otroku le nekaj tednov do šestega leta, ko se začena novo šolsko leto, ga moreš vendarle vpisati v šolo z dovoljenjem vodstva šole in z dokazilom zdravnikarja, da je tvoj otrok duševno in telesno docela razvit in sposoben za šolo. Vobče pa ni priporočati, da bi vpisovali otroke v šolo še pred 6. letom, ker so otroci navadno še premalo resni in samostojni in delajo v razredu le nadlego. Tudi je treba pomisliti, da je v šoli, kjer sedi v razredu po 2.—3 ure skupaj 40—80 otrok, prav slab in okužen zrak, ki se med poukom ne da izlahka in hitro očistiti. Ne sili torej še ne šest let starega dečka ali deklico v tak škodljiv zrak! Pomisli tudi, da je njegova hrbtenica še rahla in mehka ter ga sedenje zelo utruja. Mirno in ravno sedeti dve do tri ure dopoldne in dve uri popoldne, to pač nežnemu telesu ne more koristiti na zdravju. Nadalje ne pozablaj, da izpostavljaš otroka nevarnosti, da naleze kako bolezen, kajti v družbi 40 do 80 otrok je vsak hip kdo bolan za kakšno boleznijo. Pusti torej otroku, da užije do dna sladko kupo brezskrbne mladosti in ne sili ga v šolo, dokler ni docela krepak in odrasel! Čim razvitejši je otrokov duh ob začetku šolanja, tem raje bo hodil v šolo in tem lepše uspehe bo dosegal. Boljše je torej, da daš otroka v šolo, ko se bliža sedmemu letu, kakor da ga posiliš, ko mu je komaj nekaj mesecev več kakor pet let! — Ako pa je tvoj otrok slaboten in bolehen, potem ga ne vpiši v šolo niti z dovršenim šestim letom! Preskrbi si zdravniško izpričevalo ter ga izroči šolskemu voditelju ali voditeljici s prošnjo, da ti otroka oproste še za leto dni! To zadnje prosto leto pa uporabi tako, da vodiš otroka prav mnogo na svež zrak, na igrišče in da ga najskrbnejše rediš s tečno, redljivo hrano! Naj se utrdi in okrepi docela, potem ga šele izroči šoli!

V šolo se sprejemajo otroci samo v začetku šolskega leta (navadno sredi meseca septembra). Le izjemoma sme krajno šolsko nadzorstvo dopustiti, da se kateri otrok sprejme v šolo tudi med šolskim letom. Taka izjema je na primer, če so se starši preselili iz kraja v drug kraj. Starši morajo prijaviti svojega otroka šolskemu vodstvu takoj, ko so dospeli v svoje novo bivališče; pred svojim oduodom iz prejšnjega bivališča, pa morajo seveda otroka pri dotičnem šolskem vodstvu odglasiti, prositi za izbris in za njegovo šolsko izpričevalo. Tako se vzdržuje red pri obeh šolah in starši ne pridejo v nevarnost, da bi bili vsled svoje malomarnosti pri tem ali onem šolskem oblastvu kaznovani zaradi zanemarjenja šolskega pouka. Starši morajo vedeti, da dobivajo šolska vodstva in šolske oblasti najnatančnejše podatke o vseh otrokih, ki so v starosti šestih let in da torej nikakor ni možno kakkega otroka šolskemu oblastvu pri-

kriti ali zatajiti. Vsak šoloobvezen, t. j. šest let star otrok je pri oblastvu popisani in oblastvu mora temeljem državnih zakonov z vsemi sredstvi delati na to, da se tak otrok — ako ni vsled zdravniškega izpričevala oproščen — vpiše v šolo pravočasno. Kdor bi torej izkušal svojega otroka šolskemu pouku odtegniti, bi prelo mil zakon in bi bil najstrožje kaznovan.

Starši ali njih namestniki so pa tudi odgovorni za to, da otroci, ki so dolžni hoditi v šolo, redoma hodijo vsak dan točno v šolo, da ne zamujajo pouka in da se ne potepajo. Državni zakoni določajo za šolske zamude otrok denarne in zaporne kazni, ki pa jih morajo prenašati starši ali njih namestniki, ne pa otroci. Ako je torej otrok resnično bolan, ali če je zaradi kakoršnegakoli zelo tehtnega vzroka ostal iz šole, ga moraš pri otrokovem učitelju ali pri šolskem voditelju osebno ali pa lastnoročno pismeno opravičiti. Ako tega ne storiš takoj, boš imel le nepotrebne poti k šolskemu oblastvu, ki te pokliče na odgovor; razen tega pa boš moral bržčas plačati še globo! Ako se otroci brez vednosti staršev potepajo, so vendar starši odgovorni za to in bodo kaznovani četudi so otrokovih zamud popolnoma nekrivi. Zakon namreč zahteva, da morajo starši svoje šoloobvezne otroke vedno in povsod nadzirati, da morajo starši vedeti za vsak korak svojih otrok in da morajo nositi posledice otroške lehkomišelnosti le starši, ne pa otroci! Pomni torej, da ne bo tvoj otrok kaznovan, nego boš ti, oče in mati, ako se tvoj sin ali tvoja hči potepa in izostaja iz šole! Zato je na korist staršev in otrok, ako hodi mati ali oče vsak mesec v šolo vpraševati, kako se hči ali sin uči, kako se obnaša in ali hodi redno k pouku. Na tak način obvaruješ sebe denarne škode ali sramotnega zapora, obenem pa odvadiš otroke lehkomišelnosti in potepuštva! Starši morajo biti glede šole neusmiljeno strogi, sicer se navadijo otroci kmalu takega nerada, da jih ne odvadi več ne palica, ali kaka druga kazen. V tem oziru nekateri starši brezvestno greše. Poznamo starše, ki so silno skrbni in pazlivi gledé domače živali, ki hodijo vedno in vedno v hleve k prašičem, kravam in konjem, ki pa se za otroke prav nič ne brigajo ter jih prepuščajo docela sebi. To je žalostno in sramotno!

Starši pa morajo tudi skrbeti, da imajo njih otroci vse predpisane zvezke in knjige, svinčnike in peresnike! Ako je šola bogata (kar je pač redko), dobe otroci nekatere knjige in par zvezkov tudi brezplačno, ali vsaj na posodo; kjer pa šola nima posebnih podpornikov, kjer je veliko število otrok in razredov, tam starši ne smejo zahtevati, da bi vodstvo zalagalo njih otroke z učili! Starši naj večkrat pregledajo otrokove knjige in zvezke ter naj se prepričajo, ali pazijo otroci na čistost, ali svoje naloge lepo in redno spisujejo in ali se uče vsega, kar jim je bilo naloženo od učitelja! Sploh naj starši učitelja podpirajo ter naj izkušajo s pohvalo in grajo vzdržati pri otrocih vztrajnost in veselje do

šole. Nikdar pa naj ne govore o učitelju nespoštljivo ali celo zasmehljivo! Otrok pove doma marsikaj napačno, kar je slišal v šoli; ako se ti zdi, da učitelj ni ravnal prav, ne izražaj te svoje misli glasno otroku, nego stopi k učitelju in izvedi resnico. Načelo ti bodi: kar učitelj reče in stori, prav stori! Čim resnejši in strožji je učitelj, tem več se nauče tvoji otroci in tem boljše se jim bo godilo v življenju. Ne pozabi, da so se časi temeljito izpremenili! Takrat, ko si hodil ali hodila ti v šolo, sta bila morda v šoli le dva razreda; danes so že štirje ali pa jih je morda že šest ali osem. Včasih se ni zahtevalo, da mora znati vsak človek pisati, čitati in računati; dandanes pa je treba znati to in še marsikaj, če hočeš, da nisi zadnji med zadnjimi! Samo močne pesti dandanes ne zadoščajo več. Celo najpriprostejši delavec mora znati dandanes gladko čitati in pisati, sicer je neraben in ostane vedno pri najnižji plači. Naši fantje vstopajo v delo v tvornicah, na železnicah, v rudokopih, raznih delavnicah in drugod. Vsakdo pa, ki hoče v plači in v službenem mestu napredovati, mora imeti vsaj popolno izobrazbo ljudske šole, sicer mora zaostati za drugimi! Naj bi se zavedali vsi slovenski starši, da je šola največja dobrota na svetu, da je izobrazba kapital, ki donaša povsod in vedno najvišje obresti ter da so učitelji velik blagoslov človeštva! Le narod, ki ima mnogo dobrih šol in mnogo dobrih učiteljev, napreduje v duševni in telesni blaginji; narod pa, ki šole in učitelje preganja in sovraži, si koplje lastni grob! Šol ni nikjer preveč in otroci se nikdar dovolj dolgo in dovolj temeljito ne uče. Zato pa pametni starši, ki ljubijo resnično svoje otroke in jim hočejo za bodočnost najboljše, ne jemlje nikdar otrok iz šole predčasno, nego jih celo silijo in z vsemi sredstvi priganjajo, da ostanejo čim najdalje v šoli. Ako ima pa otrok veselje do učenja, pusti ga, naj študira dalje in dalje! Ne bodi sebičen in ne govori: «Jaz nisem nič študiral ali študirala, pa sem vendar nekaj!» Pusti, da postane tvoj sin ali hči več od tebe! Naj dosežejo vsaj naši otroci to, česar nismo mogli doseči mi! V prerojenju svojih potomcev najdemo čast in korist svojega imena.

Če pa otrok resnično nima veselja in sposobnosti za učenje, vzemi ga iz ljudske ali srednje šole, ko je dovršil svoje 14. leto. Prej ga ne moreš in ne smeš ter so dovoljene izjeme le v izrednih slučajih. Iz šole pa moreš vzeti otroka le koncem tečaja oziroma koncem šolskega leta, ne pa sredi pouka. Ko mine torej

doba, v kateri je bilo otroku hoditi v šolo, dobé tisti otroci, ki imajo posodbi šolskega voditelja najpotrebnejše zapovedane znanosti, odpustno izpričevalo ali odpustnico. Iz šole pa sme oditi le takrat, kadar zna najpotrebnejše, kar je zapovedano za ljudsko šolo. Za izpustnico pa je treba prositi šolsko vodstvo, kajti otroke, ki ne dobe izpustnice veže postavna dolžnost hoditi v šolo čez navadno šolsko dobo. Otroci, ki so na duši in na telesu taki, da po dovršeni šolski dobi ni več upati, da bi mogli ustreči namenu šole, dobe odhodno izpričevalo ali odhodnico. Otroci, ki so se učili doma ali v kaki zasebni šoli, ki nima pravice javnosti, naj se na koncu šolske starosti oglase za izkušnjo na kaki javni šoli.

Kadar ima deček izpustnico, se more posvetiti kakemu obrtu; kot obrtni vajenec pa mora po zakonu do svojega 16. leta hoditi v obrtne šole, v katerih se poučuje zvečer. Brez izpustnice ne sme noben obrtni mojster sprejeti dečka v vajo, sicer kaznuje mojstra obrtna oblast. Če pa ima deček izpustnico, mora mojster, tovarnar ali podjetnik skrbeti za to, da se vpiše vajenec v obrtno šolo. Če bi ga mojster ne vpisal, kaznuje mojstra in dečka obrtna oblast.

Sicer pa bodo starši skrbeli, da se bo njih sin tudi še potem, ko je iztopil iz šole, nadalje izobraževal, da bo čital dobre knjige in časopise, da bo postane ud kakega bralnega ali pevskega društva, ter se tako vedno dalje izobražuje. Če tega starši ne storé, pozabijo njih otroci kmalu skoraj vse tisto, česar so se naučili v ljudski šoli. Privošči pa tudi svojim otrokom, da se zabavajo in ne pozabi, da si bil tudi sam nekdan mlad(a) in veselo razposajen(a)! Naj se raduje mladina, naj prepeva, naj vriska in pleše! Pazi le, da se vrši vse v mejah dostojnosti in omike! Vesela in omikana duša ni nikdar surova, radostno blago srce ni nikdar trdo in kruto do drugih. Mladost je pomlad življenja, zato matere, dajte mladini solnce, svetlobe in gorkote!

Varéna gospodinja
rabi edinole

GAZELA MILO

ki je najboljšje
in najcenejše!

Razširjajte „Domovino“!

Za občinske volitve

je za vsakogar nujno potrebno, da se seznanijo z novim volilnim redom.

V ta namen je pravkar izšel

Občinski volilni red za Slovenijo.

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6,
in velja s poštnino vred K 4.40.

Delniška glavnicar
K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog
K 10.000.000

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, D. brovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metkovič, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Daje prodajne: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.